

Rijksdienst voor Ondernemend
Nederland

> Retouradres Postbus 40225 8004 DE Zwolle

ProRail B.V.
T.a.v. [REDACTED]
Postbus 2038
3500 GA UTRECHT

Rijksdienst voor
Ondernemend
Nederland

Postbus 40225,
8004 DE Zwolle
mijn.rvo.nl

T 088 042 42 42
wnb@rvo.nl

Onze referentie
Aanvraagnummer
5190027125753

Kenmerk
WNB/2021/014A.toek

Bijlagen
6

Datum 14 juli 2022
Betreft Beslissing op aanvraag

Geachte [REDACTED],

Op 30 juni 2022 heb ik uw verzoek tot wijzigen van de ontheffing met kenmerk WNB/2021/014.toek (5190025423374) voor het project 'BBV Liempde' ontvangen. Ik heb uw verzoek beoordeeld. In deze brief leest u wat dit betekent.

Vorig besluit

Bij besluit van 19 augustus 2021 is ontheffing met kenmerk WNB/2021/014.toek verleend van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.1, lid 2 van de Wet natuurbescherming voor zover dit betreft het opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren vernielen, beschadigen of nesten wegnemen van de huismus; artikel 3.5, lid 4 van de Wet natuurbescherming voor zover dit betreft het beschadigen of vernielen van voortplantings- of rustplaatsen van de kamsalamander en artikel 3.10, lid 1, sub b van de Wet natuurbescherming voor zover dit betreft het opzettelijk beschadigen of vernielen van vaste voortplantings- of rustplaatsen van de levendbarende hagedis en hazelworm voor een periode van 1 september 2021 tot en met 31 december 2023.

Inhoud aanvraag

De aanvraag heeft betrekking op de realisatie van het project 'BBV Liempde', gelegen in de gemeente Boxtel. Het project betreft onderhoudswerkzaamheden aan het spoor. De werkzaamheden bestaan uit het vervangen van twaalf wissels, verplaatsen van portalen, saneren van oude leidingen, het aanleggen van nieuwe kabels en het plaatsen van een voedingshuis. Hiervoor worden graafwerkzaamheden uitgevoerd, sloten gedempt en tijdelijke werkterreinen aangelegd.

Verzoek

U verzoekt tot een wijziging van de ontheffing met kenmerk WNB/2019/014.toek door aanvullend ontheffing te vragen van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.1, lid 2 voor zover dit betreft het opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren vernielen, beschadigen of nesten wegnemen van de koolmees (*Parus major*) en de zwarte mees (*Periparus ater*). Ook geeft u aan dat het aantal dicht te zetten huismusnesten is opgelopen, waardoor de ontheffing dient te worden aangepast.

Datum
14 juli 2022

Onze referentie
Aanvraagnummer
5190027125753

Kenmerk
WNB/2021/014A.toek

Besluit

Ik ga akkoord met een deel van uw wijzigingsverzoek. Dit betekent dat de ontheffing met kenmerk WNB/2019/014.toek is gewijzigd en komt te vervallen vanaf de dag dat onderliggend besluit wordt afgegeven.

Hierbij ontvangt u de gewijzigde ontheffing met kenmerk WNB/2021/014A.toek. Aan deze ontheffing zijn de specifieke voorschriften i tot en met m toegevoegd, alsmede een nieuwe toelichting in bijlage I wat betreft de instandhouding van de huismus.

De rest van het besluit WNB/2021/014.toek ten aanzien van de kamsalamander, de levendbarende hagedis en de hazelworm voor wat betreft de voorschriften, de beschreven instandhouding van de soorten, de andere bevredigende oplossingen en het belang, blijft ongewijzigd. De andere bevredigende oplossingen en het belang blijft tevens voor de huismus ongewijzigd. Ik verwijs u hiervoor naar bijlage I van het besluit van 19 augustus 2021 met kenmerk WNB/2021/014.toek (bijlage 6 bij dit besluit).

Ik verleen u vanaf de dagtekening van dit besluit tot en met 31 december 2023 ontheffing van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.1, lid 2 van de Wet natuurbescherming voor zover dit betreft het opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren vernielen, beschadigen of nesten wegnemen van de huismus; artikel 3.5, lid 4 van de Wet natuurbescherming voor zover dit betreft het beschadigen of vernielen van voortplantings- of rustplaatsen van de kamsalamander en artikel 3.10, lid 1, sub b van de Wet natuurbescherming voor zover dit betreft het opzettelijk beschadigen of vernielen van vaste voortplantings- of rustplaatsen van de levendbarende hagedis en hazelworm.

Ik verleen u geen ontheffing van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.1, lid 2 voor zover dit betreft het opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren vernielen, beschadigen of nesten wegnemen van de koolmees en de zwarte mees.

De overwegingen die ten grondslag hebben gelegen aan dit besluit worden in bijlage 1 toegelicht.

Aan deze ontheffing zijn de volgende voorschriften verbonden:

Algemene voorschriften

- a. De ontheffing wordt slechts voor de hierboven genoemde soorten en beschreven verboden handelingen verleend.
- b. Deze ontheffing geldt alleen voor de werkzaamheden die conform de aanvraag worden uitgevoerd, voor zover in deze ontheffing zelf niet anders is aangegeven.
- c. Deze ontheffing geldt alleen voor de werkzaamheden die vallen onder de bevoegdheid van onze minister conform artikel 1.3 van de wet.

Datum
14 juli 2022

Onze referentie
Aanvraagnummer
5190027125753

Kenmerk
WNB/2021/014A.toek

- d. Het gebied waarvoor de ontheffing geldt, betreft het plangebied voor de realisatie van het project 'BBV Liempde', gelegen in de gemeente Boxtel aan de spoorlijn tussen Boxtel en Eindhoven ter hoogte van Liempde (geocode 617 en 054, spoorkilometer 40.25 tot en met 44.00), één en ander zoals is weergegeven in figuur 1 van het bij de aanvraag gevoegde rapport 'Projectplan - Kamsalamander, levendbarende hagedis, hazelworm en huismus BBV Liempde' van 28 juni 2021 (bijlage 2 bij dit besluit).
- e. De ontheffinghouder dient onverwijld contact op te nemen met het bevoegd gezag indien bij het uitvoeren van de werkzaamheden van het project andere beschermde soorten dan de genoemde worden aangetroffen of andere handelingen als bedoeld in voorschrift b noodzakelijk zijn.
- f. Deze ontheffing kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers blijven daarbij verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.
- g. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een afschrift van deze ontheffing en de bijbehorende brief op de locatie van de werkzaamheden aanwezig te zijn en op verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren.
- h. De ontheffinghouder dient, zodra de datum waarop de werkzaamheden zullen aanvangen bekend is, het bijgevoegde meldingsformulier volledig in te vullen en naar het bevoegd gezag te zenden.

Specifieke voorschriften

- i. U dient, met in achtneming van onderstaande voorschriften, de maatregelen met betrekking tot de kamsalamander, de levendbarende hagedis en de hazelworm uit te voeren zoals beschreven in paragraaf 7.3, de hoofdstukken 8, 9, 10 en paragraaf 12.6 van het bij aangeleverde rapport 'Projectplan Kamsalamander, levendbarende hagedis, hazelworm en huismus BBV Liempde' van 28 juni 2021 (bijlage 3 bij dit besluit) en de memo met aanvullende informatie van 30 juni 2021 (bijlage 4 bij dit besluit). De maatregelen met betrekking tot de huismus dienen te worden uitgevoerd zoals beschreven in hoofdstuk 11 van het bij de aanvraag gevoegde rapport 'Wijzigingsverzoek ontheffing Huismussen Bovenleiding Liempde' van 29 juni 2022 (bijlage 5 bij dit besluit).

Huismus

- j. U dient de nog aanwezige nesten in de bovenleidingportalen te traceren/ observeren en zodra de nesten niet meer in gebruik zijn (de jongen zijn uitgevlogen) de betreffende buizen af te sluiten voor de start van de werkzaamheden per 9 augustus 2022. Daarbij vindt, vooruitlopend op het daadwerkelijk dichtzetten, (fysieke) controle plaats op aanwezigheid van bezette nesten.
- k. U dient zo spoedig mogelijk na de start van de spoorwerkzaamheden en uiterlijk eind augustus 2022, een verslag van de aanstaande uitvoering rondom het preventief dichten van de portalen bij RVO ter kennisgeving aan te leveren. Hierin dienen tevens het definitief aandeel mussennesten dat is aangetroffen inclusief de locaties daarvan te worden vermeld.
- l. U dient voorts ten behoeve van de huismus alternatieve nestgelegenheid aan te bieden in de vorm van voor de soort geschikte nestkasten. Hierbij geldt dat voor elke nestplaats die aangetast of verwijderd wordt, minimaal twee nieuwe nestplaatsen worden aangeboden in de directe omgeving van het plangebied. Vooralsnog geldt hierbij dat minimaal 16 nestkasten dienen te worden aangeboden. Geschikte locaties worden in het veld in beeld gebracht door de begeleidend ecooloog.
- m. Huismussen hebben de tijd nodig om aan nieuwe nestplaatsen te wennen. Een voldoende lange gewenningsperiode is nodig om een voldoende succes van de maatregelen, in dit geval de aanvullende nestkasten, te waarborgen. U dient dan ook minimaal 3 maanden voor aanvang van het eerstkomend voortplantingsseizoen van de soort (maart 2023) de kasten op te hangen. Voorts geldt hoe dichter de vervangende verblijfplaats bij de oorspronkelijke verblijfplaats wordt gerealiseerd en hoe geschikter de omgeving, hoe groter de kans is op succes. De begeleidend ecooloog dient op dit alles te anticiperen.
- n. De werkzaamheden dienen te worden begeleid door een ecologisch deskundige op het gebied van de huismus.

Kamsalamander

- o. U dient ten aanzien van de voorgenomen werkzaamheden rekening te houden met de kwetsbare voortplantings- en overwinteringsperiode van de kamsalamander. Als kwetsbare voortplantings- en overwinteringsperiode van de kamsalamander dient u respectievelijk de perioden februari tot en met september en november tot en met januari te hanteren. Deze perioden kunnen echter eerder aanvangen of later eindigen afhankelijk van de heersende klimatologische en meteorologische omstandigheden.
- p. Het benodigd ruimtebeslag ter plaatse van het leefgebied van de kamsalamander dient zo minimaal als mogelijk te zijn. Daarbij dient het aan te brengen amfibieënscherm zo te worden aangebracht, dat het scherm het benodigd (minimaal) ruimtebeslag van 'werkgebied 2' aan de noordoostzijde van het spoor adequaat afschermt tegen ongewenste betreding door exemplaren van de kamsalamander.

Datum
14 juli 2022

Onze referentie
Aanvraagnummer
5190027125753

Kenmerk
WNB/2021/014A.toek

- q. Het te plaatsen amfibieënscherm dient periodiek op functioneren te worden gecontroleerd en zo nodig te worden hersteld door een ter zake kundig ecooloog.
- r. Nadat het amfibieënscherm is geplaatst, dient voorafgaand aan het dempen de sloot zekerheidshalve middels een schepnet te worden bemonsterd op het voorkomen van de kamsalamander. Aangetroffen exemplaren worden weggevangen en verplaatst naar geschikt leefgebied in de directe omgeving, buiten de directe invloedssfeer van de werkzaamheden.
- s. De spoorsloot en de aangrenzende spoorberm dienen zo spoedig mogelijk nadat de werkzaamheden aan het spoor zijn afgerond, te worden hersteld en het amfibieënscherm dient aansluitend hierop weer te worden verwijderd.
- t. De uit nabijgelegen sloten afkomstige en naar het nieuw gegraven profiel van de spoorsloot te transplanteren oever- en watervegetatie, dient voor een belangrijk deel te bestaan uit vegetatie die de kamsalamander prefereert voor de eiafzet: moerasvergeet-mij-nietje en mannagras. Dit transplanteren dient op een zorgvuldige wijze door of onder begeleiding van een ter zake kundig ecooloog op het gebied van de kamsalamander te worden uitgevoerd. Deze persoon dient tevens de juiste verhouding te bepalen ten aanzien van het te benutten aandeel van deze vegetatie, mede om het functioneren als (potentieel) voortplantingswater in de omgeving niet te frustreren. Indien noodzakelijk dient betreffende vegetatie van elders te worden ingebracht of aanvullend te worden ingezaaid.
- u. Nadat het profiel van de gedempte spoorsloot aan de noordoostzijde van het spoor in werkgebied 2 is hersteld, inclusief aangebrachte vegetatie, dient door een ecologisch deskundige op het gebied van de kamsalamander ecologische monitoring plaats te vinden, om zo te kunnen duiden of alle door eerder onderzoek vastgestelde ecologische functies van de kamsalamander ter plaatse zich herstellen of zijn hersteld. Dit monitoringsonderzoek dient op vergelijkbare wijze plaats te vinden als het oorspronkelijk (beoogd) onderzoek gericht op het voorkomen van de soort, namelijk:
 - a. Het gedurende de maanden april tot en met juni gedurende minimaal 3 veldbezoeken met een tussenperiode van minimaal 20 dagen onderzoek te verrichten door:
 - 1. met behulp van een schepnet en eventueel amfibieënfuik te controleren op de aanwezigheid van exemplaren van de kamsalamander;
 - 2. door te zoeken naar eitjes van de kamsalamander op aanwezige waterplanten.
- v. Een verslag van deze monitoring dient uiterlijk 15 oktober 2023 bij RVO te worden ingediend. Daarin dient naast een beschrijving van (de resultaten van) het uitgevoerd onderzoek, ook de algehele ontwikkeling van de spoorsloot te worden beschreven alsmede eventuele reeds getroffen dan wel eventuele nader te treffen aanvullende maatregelen ten behoeve van een voorspoedig herstel van het leefgebied van de kamsalamander. Zo nodig kunnen aan de hand van deze bevindingen door RVO ook extra maatregelen worden voorgeschreven.

Het is uiteraard toegestaan in het kader van efficiëntie hierbij aansluiting te zoeken bij de eveneens door de Omgevingsdienst Brabant Noord in haar besluit opgelegde – reeds lopende – monitoring in relatie tot de kamsalamander (Omgevingsdienst Brabant Noord, Besluit Wet natuurbescherming soortenbescherming, kenmerk Z/141029 van 29 april 2021).

Levendbarende hagedis en hazelworm

- w. U dient ten aanzien van de voorgenomen werkzaamheden rekening te houden met de kwetsbare voortplantings- en overwinteringsperiode van de levendbarende hagedis en de hazelworm. Hiervoor dient u respectievelijk de perioden augustus tot en met september en oktober tot en met april te hanteren. Deze periodieken kunnen echter eerder aanvangen of later eindigen afhankelijk van de heersende klimatologische en meteorologische omstandigheden.
- x. Bij het maaien van het werkgebied dient als maaihogte 10 centimeter te worden gehanteerd.
- y. Het benodigd ruimtebeslag ter plaatse van het leefgebied van de levendbarende hagedis en de hazelworm dient zo minimaal als mogelijk te zijn. Daarbij dient het aan te brengen reptielenscherm zodanig te worden aangebracht, dat het scherm het benodigd (minimaal) ruimtebeslag aan de noordoostzijde van het spoor adequaat afschermt tegen ongewenste terugkeer van exemplaren van de levendbarende hagedis en de hazelworm.
- z. Het te plaatsen reptielenscherm dient periodiek op functioneren te worden gecontroleerd en zo nodig te worden hersteld door een ter zake kundig ecooloog.
- aa. De migratieroute van oost naar west (en vice versa) onder het spoor door via de aanwezige faunatunnels, dient te worden verbeterd ruim voordat de spoorvernieuwerkzaamheden plaatsvinden en uiterlijk gelijktijdig met het plaatsen van het reptielenscherm aan de noordoostzijde van het spoor.
- bb. Het werkgebied dient zo spoedig mogelijk nadat de werkzaamheden aan het spoor zijn afgerond, te worden hersteld en het reptielenscherm aansluitend hierop weer te worden verwijderd.
- cc. Het monitoringsonderzoek wat toeziet op het herstel van het leefgebied na afloop van de werkzaamheden inclusief de tijdens eerder onderzoek vastgestelde ecologische functies, dient in beginsel op vergelijkbare wijze plaats te vinden als het oorspronkelijk onderzoek gericht op het voorkomen van de soorten, te weten:
 - a. Het gedurende de maanden april tot en met juni onder gunstige weersomstandigheden onderzoek te verrichten door het terrein rustig te doorlopen en visueel te inspecteren. Daarbij wordt eveneens gebruik gemaakt van eerder in het terrein op potentieel geschikte locaties aangebrachte artificiële schuilgelegenheden (tapijttegels) om de trefkans te vergroten.

- dd. Aanvullend hierop dient de periode augustus tot en met september te worden benut voor het kunnen aantonen van voortplanting in het voormalig plangebied.
- ee. Het vereist monitoringsonderzoek wat toeziet op het herstel van het leefgebied dient voorts gedurende minimaal 4 veldbezoeken met een tussenperiode van minimaal 20 dagen te worden uitgevoerd.
- ff. Een verslag van deze monitoring dient uiterlijk 15 oktober 2023 bij RVO te worden ingediend. Daarin dient naast een beschrijving van (de resultaten van) het uitgevoerd onderzoek, ook de algehele ontwikkeling van het voormalig werkgebied te worden beschreven alsmede eventuele reeds getroffen dan wel eventuele (adviezen voor) nader te treffen aanvullende maatregelen ten behoeve van een voorspoedig herstel van het leefgebied. Zo nodig kunnen aan de hand van deze bevindingen door RVO ook extra maatregelen worden voorgeschreven. Het is uiteraard toegestaan in het kader van efficiëntie hierbij aansluiting te zoeken bij de eveneens door de Omgevingsdienst Brabant Noord in haar besluit opgelegde – reeds lopende – monitoring (Omgevingsdienst Brabant Noord, Besluit Wet natuurbescherming soortenbescherming, kenmerk Z/141029 van 29 april 2021).

Overige voorschriften

- gg. De werkzaamheden en bovengenoemde voorschriften dienen te worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige¹ op het gebied van de soorten waarvoor ontheffing is verleend.
- hh. U dient een ecologisch werkprotocol op te stellen met daarin bovengenoemde voorschriften. Alle betrokken partijen, met name de uitvoerenden op de bouw- of projectlocatie, dienen van het werkprotocol op de hoogte te worden gesteld.
- ii. Indien blijkt dat de in de ontheffing gestelde termijn niet voldoende is om de werkzaamheden waarop de ontheffing betrekking heeft uit te voeren, dient u, minimaal vier maanden voor het verstrijken van deze termijn, een verzoek tot verlenging van de ontheffing in te dienen. Dit voorkomt onnodige vertraging van het project.

Bezwaar

Als u het niet eens bent met deze beslissing, kunt u binnen zes weken na verzending van deze brief digitaal of schriftelijk een bezwaarschrift indienen. De datum bovenaan deze brief is de verzenddatum.

¹ "Onder een ecologisch deskundige verstaan wij een persoon die ecologisch advies verstrekt of werkzaamheden begeleidt op het gebied van habitats en soorten en die schriftelijk aantoonbare ervaring en specifieke ecologische kennis heeft."

Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland

Datum
14 juli 2022

Onze referentie
Aanvraagnummer
5190027125753

Kenmerk
WNB/2021/014A.toek

Een digitaal bezwaarschrift kunt u indienen via mijn.rvo.nl/bezwaar. Als u schriftelijk bezwaar wilt maken, stuurt u het ondertekende bezwaarschrift naar de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland, afdeling Juridische Zaken, postbus 40219, 8004 DE Zwolle.

Vermeld in uw bezwaarschrift in ieder geval onze referentie, het briefkenmerk en de datum van de beslissing waartegen u bezwaar maakt. U vindt onze referentie en het briefkenmerk in de rechter kantlijn van deze brief.

Meer informatie

Heeft u nog vragen, kijk dan op onze website mijn.rvo.nl. Of bel ons: 088 042 42 42 (lokaal tarief). Uw aanvraag is bekend onder nummer 5190027125753. Gebruik dit nummer als u contact opneemt. Dan kan ik u beter helpen.

Met vriendelijke groet,

De Minister voor Natuur en Stikstof,
namens deze:

Robin Nieuwenkamp
Teammanager Vergunningen Natuur Rijksdienst voor Ondernemend Nederland

Bijlage 1: Overwegingen Wet natuurbescherming

Afwijzing artikel 3.1, lid 2 Wet natuurbescherming

Uit het wijzigingsverzoek blijkt dat aanvullend ontheffing is aangevraagd van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.1, lid 2 van de Wet natuurbescherming voor zover dit betreft het opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren vernielen, beschadigen of nesten wegnemen van de koolmees en zwarte mees. Voor deze soorten is er geen sprake van een overtreding indien de nesten in de portalen na het uitvliegen van de jongen en voorafgaande aan de voorziene werkzaamheden ongeschikt worden gemaakt. De nesten van deze soorten kennen in het algemeen geen jaarronde bescherming en er zijn voor deze soorten geen zwaarwegende ecologische omstandigheden van toepassing die een zwaardere bescherming zouden vereisen dan te wachten totdat de jongen het nest hebben verlaten en het nest als zodanig niet meer in functie is. Het volstaat in deze om zorgvuldig te werken in lijn met de algemene zorgplicht. Indien dit gebeurt is er geen sprake van een overtreding van art. 3.1, lid 2 Wet natuurbescherming en ik wijs daarmee de aanvraag voor beide soorten dan ook af.

Instandhouding van de huismus

Artikel 3.1, lid 2 Wet natuurbescherming

De oorspronkelijke ontheffingsaanvraag voor de huismus had betrekking op één bij toeval ontdekte nestlocatie van de huismus in het voorjaar van 2020. Deze bevond zich in één van de (te verplaatsen/ aan te passen) spoorportalen in het projectgebied ter hoogte van spoorkilometer 43.307. Destijds werd door u ook te kennen gegeven dat het voorkomen in het bewuste spoorportaal een incidenteel geval betrof, maar dat wel kort nabij, ten noordoosten van het spoor, een boerderij gelegen is waar tijdens het onderzoek is vastgesteld dat daar zich ook andere (broedparen) huismussen bevonden.

Aan u is daarom ook enkel voor voorgenoemd broedgeval van de huismus destijds ontheffing verleend, met de voorwaarde dat bij de voorgenomen werkzaamheden rekening gehouden diende te worden met het voortplantingsseizoen van de soort (globaal maart-september). Meer specifiek is daarbij in het besluit ook kenbaar gemaakt dat u voornemens was om gelijktijdig met het verwijderen van het bestaande mussennest alle buizen van aan te passen portalen buiten het broedseizoen (dus vóór maart) preventief af te dichten om te voorkomen dat het probleem zich verplaatst.

Uitvoering van de preventieve maatregelen om nestelen te voorkomen konden volgens u niet eerder worden uitgevoerd dan in de nacht van zaterdag 19 op zondag 20 maart 2022. Eerdere uitvoering bleek niet mogelijk door een aantal onderliggende (technische) redenen. Het gevolg hiervan is dat er inmiddels meer broedparen van de huismus hun intrek in te verplaatsen/ aan te passen spoorportalen hebben genomen en een nest hebben gemaakt. Daar waar broedgevallen zijn geconstateerd zijn de portalen niet dichtgezet.

U wenst de portalen waar deze aanvullende broedparen zich bevinden op korte termijn alsnog dicht te zetten vooruitlopend op het moment dat de werkzaamheden aan het spoor en portalen aanvangen gedurende een buitendienstregeling in augustus. Er is gedurende het voortplantingsseizoen nader onderzoek gedaan naar het aandeel broedgevallen in nog niet dichtgezette spoorportalen. Op basis van de meest recente gegevens van eind juni 2022 komt u hierbij op een achttal aanvullende nesten van de huismus. Aangezien het voortplantingsseizoen nog niet ten einde is zou dit aantal in de tussentijd nog kunnen oplopen. De dieren kunnen per jaar meerdere legsels voortbrengen en ook het ecologisch onderzoek van de laatste tijd betreft een momentopname.

Doordat portalen met daarin (circa een achttal) huismusnesten zullen worden verplaatst/aangepast, zullen deze nesten verloren gaan/ongeschikt worden gemaakt. Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de huismus tot een minimum te beperken stelt u maatregelen voor zoals beschreven in hoofdstuk 11 van het bij de aanvraag gevoegde rapport 'Wijzigingsverzoek ontheffing Huismussen Bovenleiding Liempde' van 29 juni 2022 (bijlage 5 bij dit besluit). Het gaat om de volgende maatregelen:

- U zal de nog aanwezige nesten in de bovenleidingportalen traceren/ observeren en zodra de nesten niet meer in gebruik zijn (de jongen zijn uitgevlogen) de betreffende buizen afsluiten voor de start van de werkzaamheden per 9 augustus 2022. Daarbij vindt, vooruitlopend op het daadwerkelijk dichtzetten, (fysieke) controle plaats op aanwezigheid van bezette nesten.
- Voorts wordt ten behoeve van de huismus alternatieve nestgelegenheid aangeboden in de vorm van voor de soort geschikte nestkasten. Hierbij geldt dat voor elke nestplaats die aangetast of verwijderd wordt, minimaal twee nieuwe nestplaatsen worden aangeboden in de directe omgeving van het plangebied.
- De werkzaamheden worden begeleid door een ecologisch deskundige op het gebied van de huismus.

De door u voorgestelde maatregelen zijn in grote lijnen voldoende. Ter aanscherping heb ik in de ontheffing aanvullende voorschriften opgenomen.

De huismus kan per jaar meerdere legsels voortbrengen en het voortplantingsseizoen kan, in theorie, tot in september duren. De nog aanwezige nestlocaties zijn echter voor een goed deel in beeld gebracht op basis van zeer recente waarnemingen (daar waar de portalen nog niet zijn dichtgezet) en op het moment dat de spoorwerkzaamheden beginnen (9 augustus 2022) is niet de verwachting dat dan nog veel aanvullende huismusnesten zullen worden aangetroffen. Er zullen met aan alle zekerheid grenzende waarschijnlijkheid dan ook geen groot aantal nestlocaties van de soort bijkomen.

Datum
14 juli 2022

Onze referentie
Aanvraagnummer
5190027125753

Kenmerk
WNB/2021/014A.toek

Wel acht RVO het noodzakelijk dat alsnog precies kenbaar wordt gemaakt hoeveel mussennesten uiteindelijk waar zijn aangetroffen en, na uitvliegen van de jongen, zijn dichtgezet. Een verslag van de toekomstige uitvoering rondom het preventief dichten van de portalen met daarin tevens vermeld het definitief aandeel mussennesten dat is aangetroffen inclusief de locaties daarvan, dient u zo spoedig mogelijk na de start van de spoorwerkzaamheden en uiterlijk eind augustus 2022 bij RVO aan te leveren (voorschrift k).

Tevens dient het aantal te plaatsen nestkasten overeenkomstig te zijn met het aantal aangetroffen nesten (verhouding 1:2), vooralsnog geldt hierbij dat minimaal 16 nestkasten dienen te worden aangeboden. Ook verlangt RVO van u dat u dit eveneens ruim voor aanvang van het eerstkomend voortplantingsseizoen (2023) doet vanwege de noodzakelijke gewenningsperiode voor de dieren (minimaal 3 maanden) (voorschriften l en m) .

Doordat portalen met daarin (circa een achttal) huismusnesten zullen worden verplaatst/aangepast, zullen deze nesten verloren gaan/ongeschikt worden gemaakt. Het effect is echter tijdelijk. Na de werkzaamheden is door u toegezegd dat dezelfde type portalen in dezelfde hoeveelheid beschikbaar blijven als nestgelegenheid voor de soort. Kwaliteit en kwantiteit blijven daarmee behouden, temeer omdat het project verder niet wezenlijk van invloed is op het leefgebied (waaronder ook het foerageergebied) van de huismus.

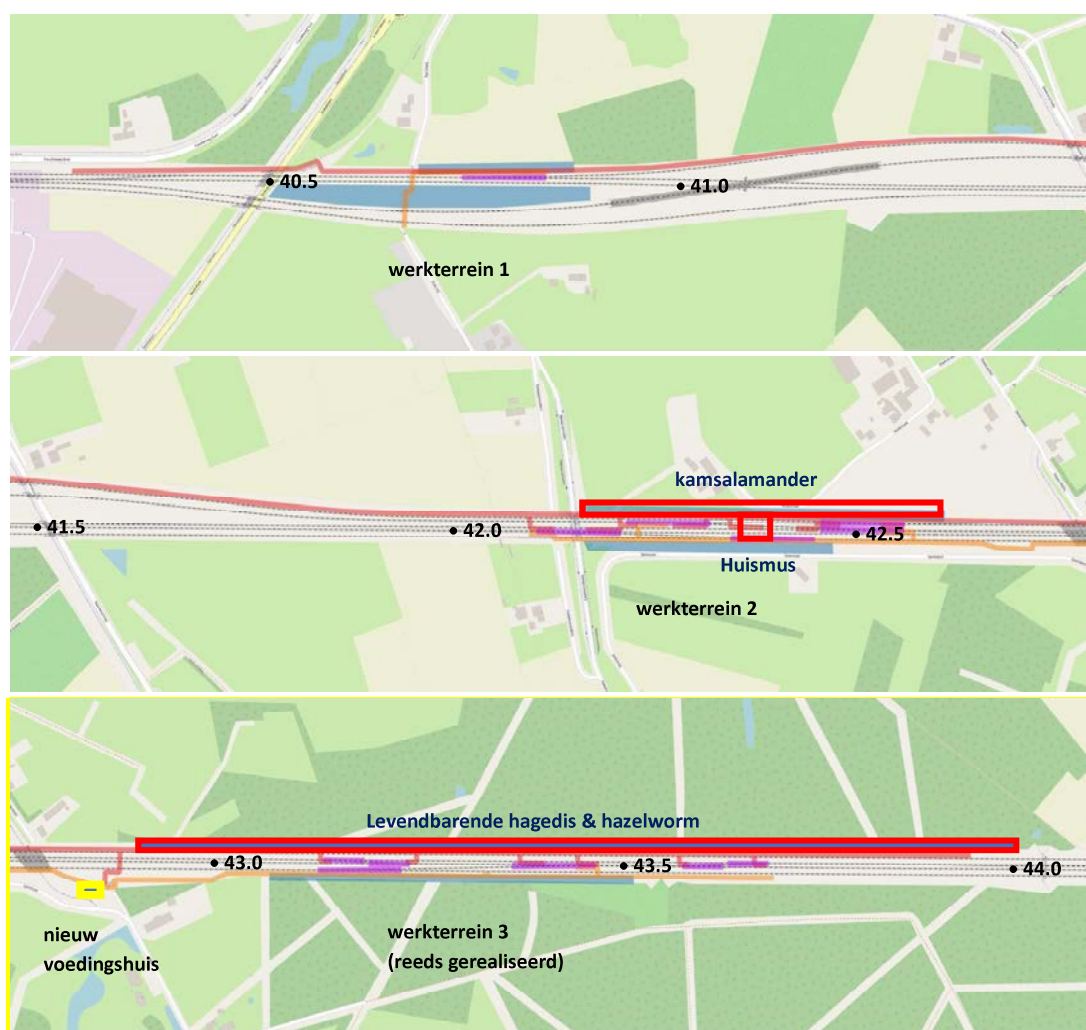
Ook zal er door u tijdig aanvullende nestgelegenheid worden aangeboden die tijdelijk/aanvullend in nestgelegenheid zal voorzien alsook blijven er in de omgeving spoorportalen voor de soort beschikbaar waar(aan) geen werkzaamheden plaatsvinden.

Al met al is het effect op de huismus, met inbegrip van de gestelde (aanvullende) maatregelen, tijdelijk en gezien de omstandigheden alsnog relatief beperkt van omvang. Er wordt zodoende ook geen nadelig effect op de staat van instandhouding van de soort verwacht. Omdat een aantal jaarrond beschermde nestlocaties van de huismus (tijdelijk) verloren gaan, is er wel sprake van een overtreding van art. 3.1, lid 2 Wnb.

1 Algemene informatie

Projectnaam BBV Liempde
Aanvrager ProRail

ProRail is voornemens om onderhoudswerkzaamheden uit te voeren aan het spoortraject Boxtel-Eindhoven. Deze bestaan onder andere uit het vervangen van 12 wissels, verplaatsen van portalen, het saneren van oude leidingen en het aanleggen van nieuwe kabels en het plaatsen van een voedingshuis. Op 2 locaties zullen in de spoorbermen nieuwe tijdelijke werkterreinen worden ingericht. Sloten binnen de werkterreinen zullen worden gedempt. Daarnaast wordt 1 bestaand werkterrein opnieuw in gebruik genomen (zie Figuur 1).

Figuur 1. Overzicht van de gebieden waarvoor ontheffing wordt aangevraagd. Deze zijn in het rood aangegeven.

Tijdens dit project moet rekening worden gehouden met beschermde soorten. Ecologisch onderzoek heeft aangetoond dat de beschermde hazelworm, levendbarende hagedis, kamsalamander en huisumus in delen van het plangebied voorkomen. Deze zijn wettelijk beschermd. De werkzaamheden kunnen negatieve effecten op deze soorten hebben. Een

levendbarende hagedissen aangetast. Aangezien de werkzaamheden beperkt van aard zijn, en het netwerk van de levendbarende hagedis zich naar het westen van het projectgebied uitstrekt, zal de invloed van de ingreep op de lokale populatie of op de gunstige staat van instandhouding niet significant zijn. Het gaat om maximaal ca. 1,1 kilometer berm waarin gewerkt gaat worden.

Hazelworm

Door de grondroerende werkzaamheden aan de noordoostzijde van het spoor, ter hoogte van geocode 054 km 42.900 t/m 44.000, worden mogelijk ondergrondse schuilplaatsen van hazelwormen aangetast. Aangezien de werkzaamheden beperkt van aard zijn, zal de invloed van de ingreep op de lokale populatie of op de gunstige staat van instandhouding niet significant zijn. Het gaat om maximaal ca. 1,1 kilometer berm waarin gewerkt gaat worden.

Huismus

Het gaat hierbij om één nest van een huismus in een spoorportaal die een nadelig effect ondervinden. Het gaat om een enkel nest. Langs het gehele traject blijven soortgelijke spoorportalen als nestgelegenheid beschikbaar. Daarnaast zijn er mussen bij de boerderij nabij km 42.3 gezien waar ook nest mogelijkheden zijn.

7.3 Zorgvuldig handelen

Zorgvuldig handelen wordt bereikt door de maatregelen uit paragrafen 8.1, 9, 10.1 en 11.1 verderop strikt te volgen. Hierbij is vooral van belang dat er geen exemplaren van de betreffende soorten in het gebied tijdens de werkzaamheden aanwezig zijn.

Buiten de expliciet genoemde maatregelen dienen ook in het algemeen een zorgvuldige werkwijze gehanteerd te worden (ook in het ProRail werkprotocol omschreven), waaronder:

- **Materiaal mag niet buiten het plangebied geplaatst worden.**
De werkgebied worden met de maatregelen zo ingericht dat diersoorten geen hinder ondervinden. Door materiaal buiten het plangebied te plaatsen verruim je het werkgebied waardoor de maatregelen niet effectief zijn en diersoorten dus wel hinder ondervinden.
- **Minimaliseren van lichtvervuiling.**
De aard van de werkzaamheden waarbij tijdens een 17-daagse buitendienststelling 24 uur per dag wordt gewerkt, maakt dat het minimaliseren van lichtvervuiling niet goed mogelijk. Om onnodige verlichting te voorkomen is in het ProRail werkprotocol opgenomen dat bij nachtelijke werkzaamheden gericht licht wordt gebruikt, waarbij uitstraling naar de berm zoveel mogelijk dient te worden vermeden.
- **Regelmatig maaien en mogelijke struiken snoeien**
Actieve vogelnesten mogen niet worden verstoord. Om te voorkomen dat vogels zich tijdens de werkzaamheden binnen of langs het plangebied nestelen, worden ook de aanwezige struiken tijdens de maairondes zo veel mogelijk gesnoeid.
- **Bij graafwerkzaamheden of dempwerkzaamheden wordt één richting op gewerkt en gecontroleerd op aanwezige dieren.**
Het kan nooit worden uitgesloten dat een dier nog binnen de afgerasterde aanwezig is. Bij graaf- of dempwerkzaamheden moet daarom altijd één richting op gewerkt

worden en de grond/bagger uitgespreid worden over de grond zodat er gecontroleerd kan worden of er nog dieren aanwezig zijn.

- **Afgerasterde terreinen worden gecontroleerd en vrijgegeven.**
Een week vóór aanvang van de onderhoudswerkzaamheden worden de afgerasterde terreinen door een ecooloog gecontroleerd op de afwezigheid van dieren. Waar nodig zullen extra maatregelen worden getroffen (bijv. vangen van dieren en reparatie van de barrière)

8 Maatregelen kamsalamander

Onderstaande maatregelen gelden enkel voor de noordoostzijde ter hoogte van werkterrein 2 (km 42.15 t/m 42.78). Alleen in deze sloot is de kamsalamander aangetroffen. Door de aanleg van dit werkterrein zal 440 meter aan spoorsloot (tijdelijk) verloren gaan.

8.1 Maatregelen

- **Werkzaamheden vinden plaats buiten de kwetsbare periode.**

Om verstoring van kamsalamanders te voorkomen worden er geen graafwerkzaamheden uitgevoerd en werkterreinen ingericht tijdens de winterrust (november t/m januari). Dieren schuilen in de winter namelijk op het land. Ook worden er geen dempingswerkzaamheden uitgevoerd tijdens de aquatische voortplantingsperiode (maart t/m september). Zie de tabel voor de kwetsbare perioden van de kamsalamander.

De kwetsbare perioden van de kamsalamander.

	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
Overwintering (land)												
Voortplanting (water)												

Voorafgaand aan de voortplantingsperiode zal de te dempen sloot waar de kamsalamander is aangetroffen worden afgeschermd. Dieren in de directe omgeving worden weggevangen en elders in geschikt leefgebied uitgezet.

- **Plangebieden worden ontoegankelijk gemaakt.**

Periode waarin de sloten en bermen kunnen worden afgerasterd.

	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
2021												
2022												

In de winter van 2021 – 2022 wordt de locatie van het toekomstige werkterrein afgedamd en uitgerasterd met stevig plastic van ongeveer 50 cm hoog en 10 cm diep in de grond. In Figuur 18 staat de locatie aangegeven waar amfibiescherm ongeveer komt te staan. Dit zal aan de rand van de huidige sloot moeten gebeuren.

Figuur 18. Locatie van de maatregelen voor de kamsalamander.

- **Kamsalamanders worden gevangen en verplaatst.**

Periode waarin kamsalamanders kunnen worden verplaatst.

	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
2021												
2022												

Nadat terreinen zijn afgeschermd worden kamsalamanders tijdens de voorjaarsstrek vanuit hun winterrustplaats op het land naar hun voortplantingswater door een ecooloog (vanuit de uitvoerder) weggevangen en uitgezet in meer geschikt leefgebied in de directe omgeving (bijvoorbeeld in de naast de spoorstoot aanwezige poelen rond km 42.25 en km 42.65 met het daaromheen aanwezige struweel). Er wordt dagelijks gevangen totdat er geen individuen meer worden aangetroffen.

Omdat de spoorloten door hun gevoeligheid voor droogte slechts marginaal geschikt zijn als voortplantingswater voor de kamsalamander (tijdens het onderzoek in 2020 vielen deze snel droog en ook tijdens de Quicksan in 2017 is al geconstateerd dat deze sloten droog vallen), wordt er geen vervangend oppervlaktewater gerealiseerd. Geschikter water bevindt zich reeds tussen het noordoostelijke struweel ten hoogte van km 42.7. Dit water is minder droogtegevoelig, waardoor de kans op succesvolle voortplanting hier groter is.

- **Ecologisch werkprotocol.**

De ecooloog van de uitvoerende partij stelt een ecologisch werkprotocol op waarin alle maatregelen uit dit projectplan en mogelijke extra maatregelen uit de ontheffing worden opgenomen. Dit ecologische werkprotocol moet op de locatie aanwezig zijn en de inhoud moet bij de betrokken werknemers bekend zijn. De activiteiten moeten aantoonbaar volgens dit protocol worden uitgevoerd via een logboek zoals in paragraaf 1.2 van het ecologisch werkprotocol is voorgeschreven.

- **Verwijderen werkterreinen.**

Het terrein wordt in de oorspronkelijke staat hersteld en de gedempte sloten worden opnieuw aangelegd. Oevervegetatie uit bestaande sloten wordt deels getransplanteerd. Dit wordt ter plekke met de ecooloog afgestemd en uitgevoerd.

- **Uitgegraven sleuven worden gecontroleerd.**

Het risico bestaat dat dieren in de sleuven vallen die worden gegraven langs het spoor. Indien deze geulen langer dan één dag openliggen moeten deze vóór het dichtgooien worden gecontroleerd op mogelijke ingesloten dieren.

- **Sloten verbeterd terugbrengen**

Wanneer de sloten worden hersteld worden deze geschikter gemaakt voor kamsalamanders. Door deze dieper te maken dan de originele sloten zullen deze in de zomer niet meer droogvallen waardoor de kamsalamander deze mogelijk succesvol als voortplantingswater of overwinteringswater kan gebruiken. De door zon beschenen noordoostkant van de sloot dient hierbij flauwer en grilliger te zijn zodat dit geschikt wordt als voortplantingswater. De zuidwestkant van de sloot dient dieper te zijn zodat deze in de winter niet bevriest en door de kamsalamander voor overwintering gebruikt kan worden.

- **Optioneel: Peilverlaging wordt gestart buiten kwetsbare periode.**

Periode waarin peilverlaging mogelijk is.

	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
2021												
2022												

Indien voor graafwerkzaamheden peilverlaging aan de orde is, moet dit worden opgestart buiten de periode dat dieren voor voortplanting aanwezig zijn in het nabijgelegen water, oftewel buiten de periode maart t/m oktober.

8.2 Locatie maatregel

De locatie van de maatregelen is de te dempen sloot bij werkterrein 2 aan de oostkant van het spoor (zie Figuur 19)

Figuur 19. Locatie van de maatregelen voor de kamsalamander.

8.3 Doel maatregel

Het doel is in eerste instantie redelijkerwijze voorkoming van schade aan exemplaren van de kamsalamander en het leefgebied en daarmee aan de soort op lokaal niveau. Het verkrijgen van een ontheffing voor de werkzaamheden is in tweede instantie een doel.

8.4 Effectiviteit maatregel

Verwacht wordt dat kamsalamanders die in de spoorssloot aanwezig zijn, buiten de kwetsbare periode veilig overgezet worden op een voor de kamsalamander geschikt gebied.

Na de werkzaamheden zal de spoorssloot hersteld worden zodat de kamsalamander kan terugkeren en deze de spoorssloot weer voor voortplanting gaat gebruiken.

8.5 Ecologische begeleiding

De uitvoering zal door een spooraannemer worden uitgevoerd in opdracht van ProRail. Alle maatregelen worden genomen onder de ecologische begeleiding van een deskundige op het gebied van de kamsalamander en dienen uitgevoerd te worden conform het ecologisch werkprotocol en de voorwaarden uit de ontheffing. De ecologische begeleiding wordt uitgevoerd door de uitvoerder en is afhankelijk van de omstandigheden op de werklocatie en de aard, schaal en voortgang van de werkzaamheden. Het is dus maatwerk. De ecologische begeleider staat voortdurend stand-by tijdens de werkzaamheden voor ecologische calamiteiten en neemt bij afwijkingen en noodgevallen contact op met de ecologisch deskundige van Ekoza die het project namens ProRail begeleidt. De ecologische begeleider waarborgt op deze manier dat alle maatregelen op een juiste manier worden uitgevoerd en dat de verstoring van de kamsalamander zo min mogelijk is en neemt bij afwijkingen en noodgevallen contact op met de ecologisch deskundige die het project namens ProRail begeleidt.

ProRail is verantwoordelijk voor het nakomen van de ontheffing en heeft daartoe voorwaarden in de vorm van een ProRail werkprotocol ecologie aan de aannemer opgelegd. Indien uit de ontheffing aanvullende voorwaarden en of maatregelen komen, borgt ProRail het nakomen daarvan. De aannemer dient een eigen werkprotocol op te stellen op basis van de voorwaarden uit het Projectplan en de ontheffing en is verantwoordelijk voor het uitvoeren van dit werkprotocol. ProRail stelt de aannemer de ontheffing beschikbaar en geeft via het ProRail werkprotocol aan dat de aannemer daarmee ook verantwoordelijk is voor het nakomen van de ontheffing. ProRail toetst of de aannemer zich aan de opgelegde voorwaarden van werkprotocol en ontheffing houdt.

Door bovenstaande mitigerende maatregelen te hanteren wordt het opzettelijk doden en verwonden van individuen van kamsalamanders voorkomen. Tijdelijke vernietiging van potentieel voortplantingswater is echter niet te voorkomen. Hiervoor wordt een ontheffing aangevraagd in het kader van de Wet natuurbescherming (art. 3.5 lid 4).

9 Maatregelen levendbarende hagedis

Onderstaande maatregelen gelden enkel voor de noordoostzijde In de spoorberm ter hoogte van km 42.9 t/m 44.0. Alleen hier is de levendbarende hagedis aangetroffen.

9.1 Maatregelen

- **Werkzaamheden vinden plaats buiten de kwetsbare periode.**

Levendbarende hagedissen worden niet verstoord in de periode oktober t/m april. Dit is de periode van winterrust waarin de dieren zich onder andere in holen in de grond bevinden. In deze periode kunnen geen grondroerende werkzaamheden plaatsvinden of schuilplaatsen worden aangetast.

De kwetsbare periode van de levendbarende hagedis.

	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
Overwintering (land)												

- **Plangebieden worden onaantrekkelijk gemaakt.**

Periode waarin het plangebied onaantrekkelijk wordt gemaakt door middel van maaien.

	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
2021												
2022												

In bermen waar in de toekomst wordt gegraven of werkterreinen worden ingericht, wordt vanaf begin maart 2022 en gedurende het project regelmatig gemaaid zodat deze locaties niet in trek zijn voor dieren, en ze daardoor op afstand van de werkzaamheden blijven. Dit geldt ook voor aanwezige oevervegetatie in spoorloten. Tijdens de winter, wanneer planten niet groeien, is deze maatregel minder van belang.

- **Plangebieden worden ontoegankelijk gemaakt.**

Periode waarin het plaatsen van een reptielenscherm mogelijk is.

	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
2021												
2022												

Vanaf april 2022 tot uiterlijk één maand voor aanvang van de werkzaamheden, wordt een reptielenscherm geplaatst. Deze reptielenschermen worden tussen de faunatunnels en het spoor in geplaatst. De spoorberm wordt uitgerasterd met stevig plastic van ongeveer 50 cm hoog en 10 cm diep. Een begeleidend ecooloog (vanuit de uitvoerder) is bij de plaatsing aanwezig. In Figuur 20 staat aangegeven waar de reptielenschermen ongeveer komen te staan.

Figuur 20. Globale locatie van reptielenschermen in het rood.

- **Levendbarende hagedissen worden gevangen en verplaatst.**

Periode waarin reptielen uit de plangebieden worden weggevangen.

	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
2021												
2022												

Mogelijk nog aanwezige reptielen worden na het plaatsen van de schermen door de begeleidend ecooloog van de uitvoerder weggevangen, en aan de westkant van het spoor uitgezet in geschikt leefgebied buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden. Er wordt dagelijks gevangen totdat er geen individuen meer worden aangetroffen.

- **Bestaand leefgebied wordt verbeterd**

Omdat er mogelijk cumulatieve effecten spelen voor de levendbarende hagedis wat betreft migratieroutes, wordt de migratieroute naar landgoed Velder richting het westen verbeterd. Het gaat hierbij voornamelijk om de migratieroute van de oostkant van het spoor naar de westkant van het spoor. Onder het spoor liggen enkele faunatunnels (twee grote en twee kleine, zie Figuur 13) welke echter gedeeltelijk geblokkeerd zijn of ondergelopen met water. Deze worden vrijgemaakt van obstakels zodat wild deze tunnels weer kan gebruiken. Bovendien wordt er zorg gedragen dat de rasters de dieren voldoende geleiden naar deze faunatunnels. Ter hoogte van deze faunatunnels zijn aan zowel de west- als oostkant faunschermen aanwezig tijdens de werkzaamheden. Het faunascherm aan de westkant ligt er al ten behoeve van het projectplan voor het verlengen van de ontheffing voor de te dempen sloot (Ecologica, 2020). Het faunascherm aan de oostkant wordt geplaatst als maatregel 'Plangebieden worden ontoegankelijk gemaakt' welke hierboven omschreven wordt. Zie ook hoofdstuk 7 van de quickscan uit 2019 (Ekoza, 2019) voor een uitgebreidere omschrijving.

- **Ecologisch werkprotocol.**

De ecooloog van de uitvoerende partij stelt een ecologisch werkprotocol op waarin alle maatregelen uit dit projectplan en mogelijke extra maatregelen uit de ontheffing worden opgenomen. Dit ecologisch werkprotocol moet op de locatie aanwezig zijn en de inhoud moet bij de betrokken werknemers bekend zijn. De activiteiten moeten aantoonbaar volgens

dit protocol worden uitgevoerd via een logboek zoals in paragraaf 1.2 van het ecologisch werkprotocol is voorgeschreven.

9.2 Locatie maatregel

De locatie van de maatregelen is de bodem aan de oostkant van het spoor waar oude gasleidingen worden verwijderd (zie Figuur 21).

Figuur 21. Locatie van de maatregelen voor de levendbarende hagedis en de hazelworm (aangegeven met een rood kader)

9.3 Doel maatregel

Het doel is in eerste instantie redelijkerwijze voorkoming van schade aan exemplaren van de levendbarende hagedis en het leefgebied en daarmee aan de soort op lokaal niveau. Het verkrijgen van een ontheffing voor de werkzaamheden is in tweede instantie een doel.

9.4 Effectiviteit maatregel

Verwacht wordt dat levendbarende hagedissen die in de bermen aanwezig zijn, bij nadering van de machines zullen vluchten naar veilige delen buiten het werkterrein. Via de faunatunnels kunnen levendbarende hagedissen verplaatsen naar landgoed Velder waar geschikt habitat aanwezig is voor de levendbarende hagedis voor alle seizoenen. Ook de weggevangen exemplaren worden aan deze kant (achter de faunaschermen) uitgezet. Na de werkzaamheden zal de levendbarende hagedis de locatie weer gewoon kunnen gebruiken voor het graven van holletjes. De werkzaamheden hebben zo naar verwachting geen impact op de gunstige staat van instandhouding van de levendbarende hagedis, op lokaal en ook op hoger niveau.

9.5 Ecologische begeleiding

De uitvoering zal door een spooraannemer worden uitgevoerd in opdracht van ProRail. Alle maatregelen worden genomen onder de ecologische begeleiding van een deskundige op het gebied van de levendbarende hagedis en dienen uitgevoerd te worden conform het ecologisch werkprotocol en de voorwaarden uit de ontheffing. De ecologische begeleiding wordt uitgevoerd door de uitvoerder en is afhankelijk van de omstandigheden op de werklocatie en de aard, schaal en voortgang van de werkzaamheden. Het is dus maatwerk. De ecologische begeleider staat voortdurend stand-by tijdens de werkzaamheden voor ecologische calamiteiten en neemt bij afwijkingen en noodgevallen contact op met de ecologisch deskundige van Ekoza die het project namens ProRail begeleidt. De ecologische

begeleider borgt op deze manier dat alle maatregelen op een juiste manier worden uitgevoerd en dat de verstoring van de levendbarende hagedis zo min mogelijk is. ProRail is verantwoordelijk voor het nakomen van de ontheffing en heeft daartoe voorwaarden in de vorm van een ProRail werkprotocol ecologie aan de aannemer opgelegd. Indien uit de ontheffing aanvullende voorwaarden en of maatregelen komen, borgt ProRail het nakomen daarvan. De aannemer dient een eigen werkprotocol op te stellen op basis van de voorwaarden uit het Projectplan en de ontheffing en is verantwoordelijk voor het uitvoeren van dit werkprotocol. ProRail stelt de aannemer de ontheffing beschikbaar en geeft via het ProRail werkprotocol aan dat de aannemer daarmee ook verantwoordelijk is voor het nakomen van de ontheffing. ProRail toetst of de aannemer zich aan de opgelegde voorwaarden van ProRail werkprotocol en ontheffing houdt.

Door bovenstaande mitigerende maatregelen te hanteren wordt het doden en verwonden van individuen van levendbarende hagedissen voorkomen. Vernietiging van rust- en verblijfplaatsen is echter niet te voorkomen. Hiervoor wordt een ontheffing aangevraagd in het kader van de Wet natuurbescherming (art. 3.10 lid 1b).

10 Maatregelen hazelworm

Onderstaande maatregelen gelden enkel voor de noordoostzijde In de spoorberm ter hoogte van km 42.9 t/m 44.0 Alleen hier is de hazelworm aangetroffen.

Vanwege de beperkte ecologische impact van de werkzaamheden is de maatregel “Bestaand leefgebied wordt verbeterd” uit het ProRail ecologisch werkprotocol (paragraaf 4.4.1) komen te vervallen.

10.1 Maatregelen

- **Werkzaamheden vinden plaats buiten de kwetsbare periode**

Hazelwormen worden niet verstoord in de periode oktober t/m april. Dit is de periode van winterrust waarin de dieren zich onder andere in ondergrondse holen bevinden. In deze periode kunnen geen graafwerkzaamheden plaatsvinden of werkterreinen worden ingericht (tabel 3).

De kwetsbare periode van de hazelworm.

	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
Overwintering (land)												

- **Plangebieden worden onaantrekkelijk gemaakt.**

Periode waarin het plangebied onaantrekkelijk wordt gemaakt door middel van maaien.

	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
2021												
2022												

Deze maatregel komt overeen met die van de levendbarende hagedis (Zie 9.1).

- **Plangebieden worden ontoegankelijk gemaakt.**

Periode waarin het plaatsen van een reptielenscherm mogelijk is.

	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
2021												
2022												

Deze maatregel komt overeen met die van de levendbarende hagedis (Zie 9.1).

- **Hazelwormen worden gevangen en verplaatst.**

Periode waarin reptielen uit de plangebieden worden weggevangen.

	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
2021												
2022												

Deze maatregel komt overeen met die van de levendbarende hagedis (Zie 9.1).

- **Ecologisch werkprotocol.**

De ecooloog van de uitvoerende partij stelt een ecologisch werkprotocol op waarin alle maatregelen uit dit projectplan en mogelijke extra maatregelen uit de ontheffing worden opgenomen. Dit ecologische werkprotocol moet op de locatie aanwezig zijn en de inhoud moet bij de betrokken werknemers bekend zijn. De activiteiten moeten aantoonbaar volgens dit protocol worden uitgevoerd via een logboek zoals in paragraaf 1.2 van het ecologisch werkprotocol is voorgeschreven.

10.2 Locatie maatregel

De locatie van de maatregelen is de bodem aan de oostkant van het spoor waar oude gasleidingen worden verwijderd (zie Figuur 21).

10.3 Doel maatregel

Het doel is in eerste instantie redelijkerwijze voorkoming van schade aan exemplaren van de hazelwormen en het leefgebied en daarmee aan de soort op lokaal niveau. Het verkrijgen van een ontheffing voor de werkzaamheden is in tweede instantie een doel.

10.4 Effectiviteit maatregel

Verwacht wordt dat hazelwormen die op de graaflocaties aanwezig zijn, buiten de kwetsbare periode veilig overgezet worden op een voor de hazelworm geschikt gebied.

10.5 Ecologische begeleiding

De uitvoering zal door een spooraanwemer worden uitgevoerd in opdracht van ProRail. Alle maatregelen worden genomen onder de ecologische begeleiding van een deskundige op het gebied van de hazelworm en dienen uitgevoerd te worden conform voorliggend document en de voorwaarden uit de ontheffing. De ecologische begeleiding wordt uitgevoerd door de uitvoerder en is afhankelijk van de omstandigheden op de werklocatie en de aard, schaal en voortgang van de werkzaamheden. Het is dus maatwerk. De ecologische begeleider staat voortdurend stand-by tijdens de werkzaamheden voor ecologische calamiteiten en neemt bij afwijkingen en noodgevallen contact op met de ecologisch deskundige van Ekoza die het project namens ProRail begeleidt. De ecologische begeleider borgt op deze manier dat alle maatregelen op een juiste manier worden uitgevoerd en dat de verstoring van de hazelworm zo min mogelijk is.

ProRail is verantwoordelijk voor het nakomen van de ontheffing en heeft daartoe voorwaarden in de vorm van een ProRail werkprotocol ecologie aan de aannemer opgelegd. Indien uit de ontheffing aanvullende voorwaarden en of maatregelen komen, borgt ProRail het nakomen daarvan. De aannemer dient een eigen werkprotocol op te stellen op basis van de voorwaarden uit het Projectplan en de ontheffing en is verantwoordelijk voor het uitvoeren van dit werkprotocol. ProRail stelt de aannemer de ontheffing beschikbaar en geeft via het ProRail werkprotocol aan dat de aannemer daarmee ook verantwoordelijk is voor het nakomen van de ontheffing. ProRail toetst of de aannemer zich aan de opgelegde voorwaarden van het ProRail werkprotocol en ontheffing houdt.

Door bovenstaande mitigerende maatregelen te hanteren wordt het opzettelijk doden en verwonden van individuen van hazelwormen voorkomen. Vernietiging van vaste rust- en verblijfplaatsen is echter niet te voorkomen. Hiervoor is een ontheffing aangevraagd in het kader van de Wet natuurbescherming (art. 3.10 lid 1b).

11 Maatregelen huismus

11.1 Maatregelen

- **Werkzaamheden vinden plaats buiten de kwetsbare periode**

Het huismusnest in de buis van het spoorportaal (km 42.307) mag niet worden verstoord in de periode maart t/m september. Dit is het broedseizoen van de huismus (zie tabel).

De kwetsbare periode van de huismus.

	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
Broedseizoen												

- **Het bestaande nest wordt verwijderd.**

Periode waarin het huismusnest kan worden verwijderd.

	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
2021												
2022												

Het verwijderen van het nest dient buiten het broedseizoen, en onder begeleiding van een ecooloog plaats te vinden. De geschikte periode is oktober t/m februari.

- **Alle onderhevige portalen worden ongeschikt gemaakt.**

Periode waarin portalen ongeschikt kunnen worden gemaakt.

	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
2021												
2022												

In de omgeving zijn volop soortgelijke potentiële nestlocaties aanwezig voor de huismus. Alle buizen van aan te passen portalen worden buiten het broedseizoen preventief afgedicht, om te voorkomen dat het probleem zich verplaatst. Dit vindt tegelijk plaats met het verwijderen van het bestaande nest.

Omdat in de directe omgeving ruim voldoende onbezette portalen aanwezig zijn (en blijven), is het niet nodig om daarnaast ook nog extra verblijfplaatsen aan te bieden.

- **Ecologisch werkprotocol.**

De ecooloog van de uitvoerende partij stelt een ecologisch werkprotocol op waarin alle maatregelen uit dit projectplan en mogelijke extra maatregelen uit de ontheffing worden opgenomen. Dit ecologische werkprotocol moet op de locatie aanwezig zijn en de inhoud moet bij de betrokken werknemers bekend zijn. De activiteiten moeten aantoonbaar volgens dit protocol worden uitgevoerd via een logboek zoals in paragraaf 1.2 van het ecologisch werkprotocol is voorgeschreven.

11.2 Locatie maatregel

De locatie van de maatregelen is het spoorportaal ter hoogte van Geocode 617 km 42.307.

11.3 Doel maatregel

Het doel is in eerste instantie redelijkerwijze voorkoming van schade aan exemplaren van de huismus en het leefgebied en daarmee aan de soort op lokaal niveau. Het verkrijgen van een ontheffing voor de werkzaamheden is in tweede instantie een doel.

11.4 Effectiviteit maatregel

Verwacht wordt dat de huismus in de buurt volop soortgelijke plekken behoudt, en dat hij zonder moeite kan verhuizen. De rest van zijn functionele leefgebied blijft behouden.

11.5 Ecologische begeleiding

De uitvoering zal door een sporaannemer worden uitgevoerd in opdracht van ProRail. Alle maatregelen worden genomen onder de ecologische begeleiding van een deskundige op het gebied van de en dienen uitgevoerd te worden conform voorliggend document en de voorwaarden uit de ontheffing. De ecologische begeleiding wordt uitgevoerd door de uitvoerder en is afhankelijk van de omstandigheden op de werklocatie en de aard, schaal en voortgang van de werkzaamheden. Het is dus maatwerk. De ecologische begeleider staat voortdurend stand-by tijdens de werkzaamheden voor ecologische calamiteiten en neemt bij afwijkingen en noodgevallen contact op met de ecologisch deskundige die het project namens ProRail begeleidt. De ecologische begeleider borgt op deze manier dat alle maatregelen op een juiste manier worden uitgevoerd en dat de verstoring van de zo min mogelijk is. ProRail is verantwoordelijk voor het nakomen van de ontheffing en heeft daartoe voorwaarden in de vorm van een ProRail werkprotocol ecologie aan de aannemer opgelegd. Indien uit de ontheffing aanvullende voorwaarden en of maatregelen komen, borgt ProRail het nakomen daarvan. De aannemer dient een eigen werkprotocol op te stellen op basis van de voorwaarden uit het Projectplan en de ontheffing en is verantwoordelijk voor het uitvoeren van dit werkprotocol. ProRail stelt de aannemer de ontheffing beschikbaar en geeft via het ProRail werkprotocol aan dat de aannemer daarmee ook verantwoordelijk is voor het nakomen van de ontheffing. ProRail toetst of de aannemer zich aan de opgelegde voorwaarden van ProRail werkprotocol en ontheffing houdt.

Door bovenstaande mitigerende maatregelen te hanteren wordt het opzettelijk doden en verwonden van individuen van huismus voorkomen. Vernietiging van vaste nestplaatsen is echter niet te voorkomen. Hiervoor is een ontheffing aangevraagd in het kader van de Wet natuurbescherming (art. 3.1 lid 2).

soort te vangen of onder zich te hebben, onderscheidenlijk een beperkt bij de ontheffing of vrijstelling vastgesteld aantal van bepaalde planten van de aangewezen soort te plukken of onder zich te hebben;

Voor soorten beschermd onder de Vogelrichtlijn kan ontheffing of vrijstelling worden verleend op grond van de volgende belangen:

- *in het belang van de volksgezondheid of de openbare veiligheid;*
- *in het belang van de veiligheid van het luchtverkeer;*
- *ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij of wateren;*
- *ter bescherming van flora of fauna;*
- *voor onderzoek of onderwijs, het uitzeten of herinvoeren van soorten, of voor de daarmee samenhangende teelt,*
- *om het vangen, het onder zich hebben of elke andere wijze van verstandig gebruik van bepaalde vogels in kleine hoeveelheden selectief en onder strikt gecontroleerde omstandigheden toe te staan;*

Voor de kamsalamander, levendbarende hagedis, hazelworm wordt openbare veiligheid als geldend belang aangevoerd in de Habitatrichtlijn. Ook voor de huismus wordt openbare veiligheid voor de Vogelrichtlijn aangevoerd als geldend belang. Het spoor, met inbegrip van alle spoor elementen zoals spoorbeveiliging, spoorbermen, spoorsloten en geluidschermen, dienen regelmatig onderhouden te worden. De wissels zijn aan het eind van hun technische levensduur en moeten worden vervangen om storingen in de treindienst en ongevallen te voorkomen. Een ontheffing wordt daarom aangevraagd in het belang van de openbare veiligheid (lees verkeersveiligheid) en of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.

12.6 Monitoren

ProRail heeft Ekoza B.V. ingehuurd om toezicht te houden op naleving van de ontheffing en werkprotocol. Puur toetsend, niet begeleidend.

Voor het projectplan voor ecoduct de Mortel, welke deels gehandhaafd blijft (Zwanenburg, 2020), vindt monitoring plaats op de levendbarende hagedis aan de westkant van het spoor (ter hoogte van werkterrein 3). Gezien de gevonden levendbarende hagedissen aan de oostkant en enig risico op cumulatieve effecten op beide kanten van het spoor is het goed om ook de oostkant van het spoor te monitoren op de levendbarende hagedis. Dit gebeurt zoveel mogelijk in overeenstemming met de monitoring die al plaatsvindt vanwege het projectplan voor ecoduct de Mortel (Zwanenburg, 2020). In het zomerseizoen na afronden van de werkzaamheden zal de monitoring plaatsvinden op levendbarende hagedis middels 4 inventarisatiebezoeken tussen juni en september waarbij in de eerste helft van mei herpetoplatten worden uitgelegd.

Onze reactie

Tijdens de werkzaamheden zijn er aan beide kanten van het spoor faunaschermen aanwezig ter hoogte van de faunatunnels. Het faunaschermbaan de westkant is al aanwezig (vanuit projectplan van Ecologica, 2020). Het faunaschermbaan de oostkant is onderdeel van de maatregelen uit het projectplan geschreven door Ekoza 2021 welke onderdeel is van deze ontheffingsaanvraag.

De uitgangen van de faunatunnels liggen buiten het werkgebied en de aangebrachte faunaschermen. Dieren kunnen daarom niet in het werkgebied terecht komen.

Aan het projectplan is toegevoegd:

- Een toevoeging van 1 zin onder 9.1 Maatregelen – “Plangebieden worden ontoegankelijk gemaakt” op blz. 38.
- Een toevoeging van 3 zinnen onder 9.1 Maatregelen – “Bestaand leefgebied wordt verbeterd” op blz. 38.

Onze reactie.

De bedoelde monitoring vindt plaats binnen de grenzen van het werkgebied nadat de werkzaamheden zijn afgerond en het faunaschermbaan verwijderd. Dit is in overeenstemming met de monitoring van het provinciale deel.

Het is niet onze intentie om ook monitoring van het functioneren van de faunavoorzieningen uit te voeren. Mocht RVO dit als voorwaarde zien, kunnen we dit opnemen. Het stuk over monitoring op blz. 48 is hiervoor aangepast om dit te verduidelijken.

7. Gunstige staat van instandhouding

Ongewijzigd.

8. Maatregelen kamsalamander

Ongewijzigd.

8.1 Ecologisch begeleiding

Ongewijzigd. Net als voorheen worden de activiteiten uitgevoerd onder begeleiding van een ecologisch deskundige. De ecooloog behoudt dezelfde taken en verantwoordelijkheden.

9. Maatregelen levendbarende hagedis

Ongewijzigd.

9.1 Ecologisch begeleiding

Ongewijzigd. Net als voorheen worden de activiteiten uitgevoerd onder begeleiding van een ecologisch deskundige. De ecooloog behoudt dezelfde taken en verantwoordelijkheden.

10. Maatregelen hazelworm

Ongewijzigd.

10.1 Ecologisch begeleiding

Ongewijzigd. Net als voorheen worden de activiteiten uitgevoerd onder begeleiding van een ecologisch deskundige. De ecooloog behoudt dezelfde taken en verantwoordelijkheden.

11. Maatregelen huismus

Gewijzigd.

Het oorspronkelijk plan stelt dat de huismusnesten niet worden verstoord in de periode maart t/m september en dat het nest wordt verwijderd buiten deze periode. Het verwijderen voor 1 maart kon niet doorgaan, in plaats daarvan zijn er bovenleidingportalen (zonder actieve nesten) dichtgemaakt in de nacht van 19 op 20 maart. Tijdens deze werkzaamheden zijn actieve nesten aangetroffen, die niet zijn afgesloten.

De wijziging betreft het observeren van nesten in de bovenleidingportalen en zodra de nesten niet meer in gebruik zijn (de jongen zijn uitgevlogen) worden de betreffende buizen afgesloten voor start uitvoering per 9 augustus 2022. Dit ter voorkoming van vervolglegels in de buizen. Deze vervolglegels zouden namelijk schade kunnen ondervinden van de werkzaamheden in augustus.

Overigens worden portalen preventief afgesloten om uitwijken door vogels naar andere portalen te voorkomen. Bij het afsluiten worden de buizen gecontroleerd op de aanwezigheid van nesten. Indien er geen nest is of deze niet is bezet worden de buizen dichtgemaakt.

Naast het preventief dichtzetten wordt er zoals hiervoor is aangegeven geobserveerd op aanwezigheid en gebruik van nesten. Hiervoor wordt gelet op zingende mannetjes, paren bij potentiële nestplaatsen en op aanwijzingen voor een nestlocatie zoals nestbouw, bezoek aan waarschijnlijke nestplaats, transport van voedsel en bedelende jongen in nest, zowel zichtbaar als hoorbaar. Worden er geen van dergelijke waarnemingen gedaan, dan mag geconcludeerd worden dat er geen broedactiviteit (meer) is en zullen de betreffende buizen van de portalen worden gedicht. Daarbij vindt controle op aanwezigheid van bezette nesten voor alle zekerheid plaats.

Per 28 juni 2022 zijn nog 4 actieve mussennesten aanwezig.

Ophangen nestkasten

Ter voorkoming van opnieuw nestelen in de portalen wordt voor de huismus en de koolmees alternatief nestgelegenheid aangeboden. Dit gebeurt in de vorm van vogelkasten. Voor de huismus geldt dat voor elke nestplaats die aangetast of verwijderd wordt, minimaal twee nieuwe nestplaatsen worden aangeboden (Kennisdocument Huismus, 2017). In totaal worden 12 alternatieven aangeboden in en in de directe omgeving van het plangebied, 4 voor de koolmees en 8 voor de huismus. Voor de koolmees type Alicante WoodStone 32 mm (<https://www.vivara.nl/nestkast-alicante-woodstone-32-mm-bruin>) en voor de huismus Alicante WoodStone ovale invliegopening (<https://www.vivara.nl/nestkast-alicante-woodstone-ovale-invliegopening-groen>). Geschikte locaties worden in het veld in beeld gebracht door een ecooloog.

11.1 Ecologisch begeleiding

Ongewijzigd. Net als voorheen worden de activiteiten uitgevoerd onder begeleiding van een ecologisch deskundige. De ecooloog behoudt dezelfde taken en verantwoordelijkheden. Ook het bestaande werkprotocol wordt door de begeleidend ecooloog geüpdatet aan de hand van de uitkomst van dit wijzigingsverzoek. Het werkprotocol is de vertaling van een eventuele ontheffing naar praktische maatregelen voor de uitvoerder.

In het ecologisch werkprotocol staat beknopt omschreven welke maatregelen genomen worden om effecten op beschermde soorten te voorkomen. Het werkprotocol moet op de werklocatie aanwezig zijn de inhoud moet bij de betrokken uitvoerders bekend zijn. De activiteiten moeten aantoonbaar volgens dit protocol worden uitgevoerd. De begeleidend ecooloog houdt dit laatste bij in het logboek.

Bijlage 1: Overwegingen Wet natuurbescherming

Afwijzing artikel 3.5, lid 2 Wet natuurbescherming

Uit de aanvraag blijkt dat ontheffing is aangevraagd van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3,5, lid 2 van de Wet natuurbescherming voor zover dit betreft het opzettelijk verstoren van de kamsalamander. Indien de door u beschreven maatregelen en in dit besluit genoemde aanvullende voorschriften worden gevolgd, is geen sprake van opzettelijk verstoren van de kamsalamander. Zo wordt onder andere rekening gehouden met de kwetsbare perioden van de dieren en dient het benodigd ruimtebeslag zo klein als mogelijk gehouden te worden. Hierdoor is geen sprake van overtreding van dit verbod en is een ontheffing niet nodig.

Instandhouding van de huismus

Artikel 3.1, lid 2 Wet natuurbescherming

Een nestlocatie van de huismus is in het voorjaar van 2020 ontdekt in een van de (te verplaatsen) spoorportalen in het projectgebied ter hoogte van spoorkilometer 43.307. Jongen waren hier in een buis van het bewuste portaal te horen. Er is daarmee sprake van een actuele voortplantingslocatie van de soort. Het voorkomen van nestlocaties van de soort was op voorhand in het projectgebied niet verwacht en elders in het projectgebied zijn deze ook niet vastgesteld. Het projectgebied biedt verder ook geen geschikte gebouwen voor de huismus om te verblijven. Het voorkomen van de huismus in het bewuste spoorportaal betreft een incidenteel geval. Wel is kort nabij het bewuste spoorportaal, ten noordoosten van het spoor, een boerderij gelegen waar tijdens het onderzoek is vastgesteld dat daar zich ook andere (broedparen) huismussen bevinden.

Door het verplaatsen van de portaal gaat het nest van de huismus verloren. Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de huismus tot een minimum te beperken stelt u maatregelen voor zoals beschreven in Hoofdstuk 11 van het bij de aanvraag gevoegde rapport 'Projectplan Kamsalamander, levendbarende hagedis, hazelworm en huismus BBV Liempde' van 28 juni 2021. De door u voorgestelde maatregelen zijn voldoende. Het gaat om de volgende maatregelen:

- U geeft aan ten aanzien van de voorgenomen werkzaamheden rekening te houden met de kwetsbare voortplantingsperiode van de huismus door gedurende deze periode in de omgeving van het aangetoonde nest van de huismus in het spoorportaal geen werkzaamheden te verrichten die de functionaliteit van het nest als zodanig nadelig zouden kunnen beïnvloeden. Deze periode loopt globaal gezien van maart tot en met september, maar kan eerder aanvangen of later eindigen afhankelijk van de heersende klimatologische en meteorologische omstandigheden.
- Alle buizen van de te verplaatsen of aan te passen spoorportalen worden preventief afgedicht om te voorkomen dat hierin huismussen zich kunnen gaan nestelen. Hierbij dient eveneens rekening te worden gehouden met voorgenoemde voortplantingsperiode.
- De werkzaamheden worden begeleid door een ecologisch deskundige op het gebied van de huismus.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum
19 augustus 2021

Onze referentie
Aanvraagnummer
5190025423374

Kenmerk
WNB/2021/014.toek

- Er wordt voorafgaande aan de werkzaamheden een ecologisch werkprotocol opgesteld overeenkomstig het projectplan en de (aanvullende) voorschriften uit dit besluit. Dit protocol moet op de werklocatie aanwezig zijn en de inhoud moet bij de betrokken werknemers bekend zijn. De activiteiten worden aantoonbaar volgens dit protocol uitgevoerd via een logboek.

Doordat het portaal met daarin het huismusnest zal worden verplaatst, zal het nest verloren gaan of ongeschikt worden gemaakt. Het effect is echter tijdelijk. Na de werkzaamheden blijven dezelfde type portalen in dezelfde hoeveelheid beschikbaar. Kwaliteit en kwantiteit blijven daarmee behouden, ook omdat het project verder niet wezenlijk van invloed is op het leefgebied en het foerageergebied van de soort.

Tijdens de werkzaamheden, die overlap kennen met de voortplantingsperiode van de soort, is daarbij aangegeven dat het bewuste broedpaar tijdelijk kan uitwijken naar de spoorportalen verderop waar geheel niets mee gebeurt, dan wel naar de nabijgelegen boerderij aan de noordoostzijde van het spoor waar ook reeds huismussen aanwezig zijn.

Al met al is het effect op de huismus tijdelijk en zeer beperkt van omvang. Er wordt zodoende ook geen nadelig effect op de staat van instandhouding van de soort verwacht. Omdat er wel een nestlocatie (tijdelijk) verloren gaat, is er wel sprake van een overtreding van artikel 3.1, lid 2 Wet natuurbescherming. Om deze reden wordt ontheffing verleend.

Instandhouding van de kamsalamander
Artikel 3.5, lid 4 Wet natuurbescherming

De kamsalamander is in het plangebied aangetroffen ten noordoosten van het spoor, in een deel van de aanwezige spoorwaaier. Hier zijn in 2020 ter hoogte van spoorkilometer 42.600 meerdere eitjes van de kamsalamander aangetroffen. Betreffende locatie maakt onderdeel uit van werkterrein 2. Door de droogte is de voortplanting uiteindelijk mislukt, maar de onderzoeksresultaten laten zien dat in nattere jaren deze hele spoorwaaier aan de noordoostzijde van het spoor (succesvol) kan fungeren als voortplantingswater voor de kamsalamander. Elders in het projectgebied is de soort niet aangetroffen. Dit is ook met inbegrip van het (sloot)deel aan de westkant van het spoor dat eveneens onderdeel uitmaakt van werkterrein 2.

Van de kamsalamander zijn over de laatste 10 jaar vele tientallen waarnemingen bekend rond het plangebied. Ze zijn verspreid in de omgeving waargenomen. Het is daarbij zeer aannemelijk dat de kamsalamanders bij het spoor onderdeel uitmaken van een groter netwerk. Uitwisseling vindt waarschijnlijk plaats via de spoorbermen en andere aanwezige biotopen. De omgeving kent ook tal van sloten en greppels in de bossen aan de oostkant van het spoor. Nabij het spoor zijn ook enkele poelen te vinden met daaromheen struweel die als voortplantingshabitat en landhabitat voor de kamsalamander dienen. In tegenstelling tot de spoorloten, lijken deze wel duurzamer te kunnen fungeren als voortplantingshabitat. Van de

kamsalamander is tevens bekend dat ze ook in het water kunnen overwinteren. Dit wordt gezien de ondiepe (spoor)sloten in het projectgebied hier echter niet aannemelijk geacht.

Het droogvallen van de spoorssloot als gevolg van het droge voorjaar van 2020 is in dit gebied geen uitzondering. Dit is ook in voorgaande jaren gebeurd. Kennelijk is de populatie in het omringende gebied stabiel genoeg om tegenslagen uit de droge voorgaande jaren op te vangen gezien de aangetroffen eitjes in 2020.

Bij de aanleg van werkterrein 2 wordt de sloot waar de kamsalamander is aangetroffen tijdelijk gedempt. Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de kamsalamander tot een minimum te beperken stelt u de volgende maatregelen voor zoals beschreven in paragraaf 7.3 en hoofdstuk 8 van het bij de aanvraag gevoegde rapport 'Projectplan Kamsalamander, levendbarende hagedis, hazelworm en huismus BBV Liempde' van 28 juni 2021:

- De aan de noordoostzijde van het spoor gelegen te dempen spoorssloot (zijnde werkgebied 2) die als voortplantingswater van de kamsalamander fungeert, wordt ruim voorafgaand aan het dempen en buiten de voortplantingsperiode van de kamsalamander met een amfibieënscherm afgezet.
- Ten aanzien van het vergraven/dempen van de spoorssloot gaat in één richting gewerkt worden. Uit de sloot vrijkomende grond of bagger wordt daarbij eveneens uitgespreid over de grond om zo te kunnen controleren of er mogelijk exemplaren van de kamsalamander in aanwezig zijn.
- Materialen worden niet buiten het werkgebied geplaatst.
- Na de werkzaamheden wordt het voortplantingswater van de kamsalamander opnieuw aangelegd en wordt deze ten opzichte van de oorspronkelijke sloot ten behoeve van de soort ook geschikter gemaakt door een dieper profiel en flauwer en grilliger noordoever. Daarbij wordt ook een deel van de oevervegetatie afkomstig uit nabijgelegen sloten getransplanteerd.
- De werkzaamheden worden uitgevoerd onder ecologische begeleiding van een deskundige op het gebied van de kamsalamander.
- Er wordt voorafgaand aan de werkzaamheden een ecologisch werkprotocol opgesteld overeenkomstig het projectplan en de (aanvullende) voorschriften uit dit besluit. Dit protocol moet op de werklocatie aanwezig zijn en de inhoud moet bij de betrokken werknemers bekend zijn. De activiteiten moeten aantoonbaar volgens dit protocol worden uitgevoerd via een logboek.

De door u voorgestelde maatregelen zijn in grote lijnen voldoende. Ter aanscherping heb ik in de ontheffing aanvullende voorschriften opgenomen.

Door de aanleg van werkterrein 2 zal aan de noordoostzijde van het spoor ruim 400 meter aan beschermd voortplantingswater van de kamsalamander (tijdelijk) verloren gaan. De aanleg van dit werkterrein is nodig omdat een spoorkraan dient te worden ingezet om de wissels te kunnen vervangen. Het werkterrein dient

daarom direct naast de te vervangen wissels aanwezig te zijn en om een dergelijke spookraan te kunnen plaatsen moet deze stevig kunnen staan op een oppervlak dat ook voldoende breed is.

Het dempen van de spoorsloot voor werkterrein 2 zorgt aan de noordoostzijde van het spoor plaatselijk voor een tijdelijk oppervlakteverlies van leefgebied voor de kamsalamander gedurende in ieder geval één voortplantingsseizoen. De dieren die daarbij gebruik maakten van de spoorsloot als voortplantingswater, dienen daarbij noodgedwongen tijdelijk gebruik te maken van onder meer de geschikte poelen in de omgeving. Hiervan is reeds vastgesteld dat deze ook meer permanent voortplantingshabitat bieden ten opzichte van de spoorsloten welke in ieder geval de laatste jaren frequent droogvallen. Actief weggevangen dieren worden hier ook heen verplaatst. Omdat er hiervoor voldoende alternatieven in de omgeving zijn, is niet voorzien in het op voorhand aanleggen van nieuwe wateren.

Ter zorgvuldig handelen zijn meerdere aanscherpingen opgenomen, waaronder het zo minimaal als mogelijk houden van het benodigd ruimtebeslag ter plaatse van het leefgebied van de kamsalamander. Het amfibieënscherm dient het werkgebied aan de noordoostzijde van het spoor adequaat af te schermen (voorschrift l van dit besluit). Tevens is het zaak dat het amfibieënscherm wordt gecontroleerd op functioneren (voorschrift m van dit besluit). Na het plaatsen van het scherm, dient voorts de te dempen sloot te worden bemonsterd op het voorkomen van de kamsalamander, om er zeker van te zijn dat deze hier niet meer aanwezig is (voorschrift n van dit besluit). Na afloop van de werkzaamheden dienen de spoorsloot en spoorberm zo snel mogelijk te worden hersteld en de schermen te worden verwijderd (voorschrift o van dit besluit).

Na de grondwerkzaamheden en het herstellen van de spoorsloot, is de oppervlakte van het leefgebied van de kamsalamander ter plaatse effectief hetzelfde als voor de werkzaamheden. Door daarnaast te kiezen voor een dieper slootprofiel is de gedachte dat de sloot ook minder frequent zal droogvallen. In combinatie met een flauwer en grilliger noordoever van de nieuwe sloot, zal deze daarmee naar verwachting ook duurzamer als voortplantingswater voor de kamsalamander kunnen fungeren. Het transplanteren van watervegetatie naar de nieuw gegraven sloot zal de ontwikkelingsduur als geschikt voortplantingswater voor de kamsalamander daarbij hopelijk kunnen versnellen. Hierbij is als aanvullend voorschrift in het besluit (voorschrift p) opgenomen dat de te transplanteren oever- en watervegetatie die de kamsalamander prefereert voor de elafzet dient te bestaan (moerasvergeet-mij-nietjes en mannagras), en dat dit transplanteren op een zorgvuldige wijze onder begeleiding van een ter zake kundig ecoloog op het gebied van de kamsalamander wordt uitgevoerd. Aangezien de spoorzone via de spoorbermen en andere aanwezige biotopen in contact blijft staan met het omringende leefgebied van de soort, is de verwachting ook dat de soort de nieuwe spoorsloot zelfstandig weer zal weten te koloniseren.

Het is niet mogelijk om het aanwezig leefgebied van de kamsalamander geheel te ontzien. Dit behelst daarmee voor de soort een overtreding van artikel 3.5, lid 4 Wet natuurbescherming. Om deze reden wordt ontheffing verleend.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum
19 augustus 2021

Onze referentie
Aanvraagnummer
5190025423374

Kenmerk
WNB/2021/014.toek

De staat van instandhouding van de kamsalamander is landelijk gezien ongunstig en de soort staat op de Rode Lijst als 'kwetsbaar'. De soort is sinds 1950 sterk afgenomen, maar de laatste jaren vertoont de kamsalamander een min of meer constante trend. In de omgeving van de Mortelen lijkt de soort het weer wat beter te doen. Van de kamsalamander is ook bekend dat zij nieuw aangelegde wateren voor de soort snel kan koloniseren. Zo zijn onder andere de nieuwe poelen bij het ecoduct over de A2, ten zuidoosten van het plangebied, goed bevolkt geraakt. Dit ecoduct tezamen met het recent gerealiseerde ecoduct ook over het spoor, zorgen ook voor een ontsnippering van leefgebied van de soort en daarmee meer uitwisselingsmogelijkheden tussen deelpopulaties. Mede door deze ontwikkelingen, het vooralsnog verspreid voorkomen van de soort in de (directe) omgeving van het plangebied en het feit dat het onderhavige spoorproject in beginsel zorgvuldig omgaat met het voorkomen van de kamsalamander ter plaatse, wordt in ieder geval geen verslechtering van de lokale staat van instandhouding verwacht. Daartoe zijn ter zorgvuldig handelen ook enkele aanvullende voorschriften opgenomen ter extra waarborging, waaronder ten aanzien van een zorgvuldige inrichting van de nieuwe spoorwaaier én ecologische monitoring.

Gezien het feit dat de landelijke staat van instandhouding van de soort niet gunstig is, het voortplantingswater bestaande uit in ieder geval de spoorwaaier door de droge zomers van de laatste jaren verder onder druk is komen te staan en het feit dat ook de Omgevingsdienst Brabant Noord daar in haar recent afgegeven besluit wederom mede toe besloten heeft, wordt ook middels dit besluit opgelegd dat er in relatie tot de ontwikkeling van de nieuwe aangelegde spoorwaaier ecologische monitoring plaatsvindt. Hier zijn de nodige aanvullingen voor opgenomen (voorschrift q en r van dit besluit). Terugkoppeling van de uitkomsten van deze monitoring met het bevoegde gezag behoort daarbij ook tot de vereisten.

De gunstige staat van instandhouding voor de kamsalamander komt niet in gevaar, mits gewerkt wordt conform de door u voorgestelde maatregelen en volgens de overige in het besluit opgelegde voorschriften.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum
19 augustus 2021

Onze referentie
Aanvraagnummer
5190025423374

Kenmerk
WNB/2021/014.toek

Instandhouding van de levendbarende hagedis en de hazelworm
Artikel 3.10, lid 1, sub b Wet natuurbescherming

Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland

Datum
19 augustus 2021

Onze referentie
Aanvraagnummer
5190025423374

Kenmerk
WNB/2021/014.toek

Op basis van dit uitgevoerd onderzoek zijn in het plangebied in totaal 13 exemplaren van de levendbarende hagedis en een enkel exemplaar van de hazelworm aangetroffen. De waarnemingen zijn allen gedaan in het zuidoostelijk deel van het plangebied (noordoostzijde spoor ter hoogte van werkgebied 3) in een bosrijke omgeving. Het betreft een strook van circa één kilometer lengte (spoorkilometer 42.900-44.000) bestaande uit schouwpad en berm. Het gaat hierbij om geheel leefgebied.

Met name de levendbarende hagedis is talrijk aanwezig in de omgeving. Dit blijkt niet alleen uit de vele honderden waarnemingen als opgenomen in de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) van de laatste 10 jaar, ook in het kader van de (provinciale) ontheffing voor het realiseren van het spoorecoduct zijn in 2018 maar liefst 400 exemplaren van de soort weggevangen/verplaatst. Het betrof hier toen met name dieren aanwezig in de spoorzone enkele honderden meters ten zuiden van het plangebied dat in onderliggend besluit van toepassing is. In 2018 zijn weliswaar ook aan de westzijde van het spoor ter hoogte van werkterrein 3 dieren weggevangen, dit betrof slechts een fractie van de aantallen die toen zuidelijker richting het spoorecoduct zijn aangetroffen. Dit zuidelijker gelegen gebied is een bijzonder geschikt leefgebied voor de levendbarende hagedis. In ditzelfde gebied zijn in 2020 tijdens een aanvullend onderzoek naar reptielen verder geen waarnemingen gedaan, waardoor de conclusie getrokken wordt dat de hier nog aanwezige faunaschermen goed functioneren. Na afloop van de spoorvernieuwing zal dit gebied worden hersteld.

De in 2018 aangetroffen opvallend hoge aantallen van de levendbarende hagedis in het zuidelijker deel van het spoor afgezet tegen de lage aantallen in 2020 aangetroffen dieren aan de noordoostzijde van het spoor ter hoogte van werkgebied 3, doen u ook concluderen dat dit zuidelijk deel voor de soort meer geschikt is. Daar waar het zeer aannemelijk is dat levendbarende hagedissen bij het spoor onderdeel uitmaken van een groter netwerk, houdt dit daarmee volgens u ook in dat dit netwerk naar verwachting richting het zuiden langs het spoor loopt en verder naar het westen. Uitwisseling zal plaatsvinden via de spoorbermen en andere zandige biotopen, en via de faunatunnels (vier stuks) die onder het spoor liggen. Het achterliggende gebied ter hoogte van de projectlocatie is aan de oostzijde van het spoor zeer nat te noemen en bevat weinig zandige plaatsen of goede zonplekken die levendbarende hagedissen nodig hebben. Aangezien de omgeving aan de westkant van het spoor ook meer geschikt is dan aan de oostkant, kunnen de bij het nader onderzoek gevonden exemplaren mogelijk ook via deze tunnels aan de oostkant geraakt zijn. Betreffende tunnels functioneren echter niet optimaal doordat onder andere is gebleken dat deze gedeeltelijk geblokkeerd zijn en er onvoldoende geleiding naar de tunnels is.

Vergeleken met de levendbarende hagedis is de hazelworm veel minder talrijk aanwezig in het gebied. Naast de enkele waarneming in 2020, blijkt ook uit de NDFF dat er over de laatste 10 jaar slechts 30 waarnemingen van de soort bekend zijn

binnen 500 meter van het plangebied. Verder weg lopen de waarnemingen wel op (binnen vijf kilometer van het spoor). Ook ten aanzien van de hazelworm is de verwachting dat er desalniettemin sprake is van een netwerk, waarbij onder andere de aanwezige spoorbermen en faunatunnels de uitwisseling faciliteren. Het gaat dus daarmee ook niet om een geïsoleerde populatie.

Door de grondroerende werkzaamheden aan de noordoostzijde van het spoor, ter hoogte van geocode 054, spoorkilometer 42.900 t/m 44.000, wordt op basis van het uitgevoerd ecologisch onderzoek geconcludeerd dat hierdoor voortplantings- of rustplaatsen van de levendbarende hagedis en de hazelworm worden aangetast. Het gaat hierbij met name om graafwerkzaamheden ten behoeve van te saneren leidingen en in te graven kabels.

Extra ruimtebeslag voor een werkterrein is hier aan de noordoostzijde van het spoor niet nodig, daarvoor wordt het bestaande werkterrein aan de westzijde van het spoor benut. Dit specifieke werkterrein heeft relatie met een ten zuiden van het plangebied door ProRail in opdracht van de provincie Noord-Brabant in 2018 gerealiseerd spoorecoduct en wordt thans langer in stand gehouden ten behoeve van de geplande spoorwerkzaamheden. Dit terrein is reeds volledig uitgerasterd en hierbinnen aanwezige dieren zijn reeds verplaatst onder de werking van een door de Omgevingsdienst Brabant Noord (ODBN) verleende ontheffing (Omgevingsdienst Brabant Noord, Besluit Wet natuurbescherming soortenbescherming, kenmerk Z/141029 van 29 april 2021). Betreffende ontheffing is onlangs door de ODBN onder voorwaarden verlengd ten behoeve van het (uitgesteld) herstel van het leefgebied van onder meer de levendbarende hagedis en de hazelworm.

Om negatieve effecten van de werkzaamheden op de soorten tot een minimum te beperken stelt u maatregelen voor zoals beschreven in hoofdstukken 7.3, 9, 10 en 12.6 van het bij de ontheffingsaanvraag aangeleverd 'Projectplan Kamsalamander, levendbarende hagedis, hazelworm en huismus BBV Liempde' van 28 juni 2021, en de memo van 30 juni 2021 met aanvullende informatie. Het gaat om de volgende maatregelen:

- Ruim voor aanvang van de werkzaamheden in het leefgebied van de levendbarende hagedis en de hazelworm wordt het werkgebied aan de noordoostzijde van het spoor achtereenvolgens gemaaid en met reptielenscherm afgezet. Daarbinnen aanwezige individuen worden weggevangen en verplaatst naar geschikt leefgebied in de directe omgeving, buiten de directe invloedssfeer van de werkzaamheden.
- De plaatsing van het reptielenscherm gebeurt dusdanig dat de openingen van de aanwezige faunatunnels zich buiten het werkgebied bevinden.
- De migratieroute van oost naar west (en vice versa) onder het spoor door via de aanwezige faunatunnels, wordt verbeterd door het verwijderen van obstakels en het verbeteren van de aanwezige geleiding van en naar de tunnels.
- Materialen worden niet buiten het werkgebied geplaatst.
- Nadat de werkzaamheden zijn afgerond en het aanwezige reptielenscherm is verwijderd, vindt ecologische monitoring plaats.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum
19 augustus 2021

Onze referentie
Aanvraagnummer
5190025423374

Kenmerk
WNB/2021/014.toek

- De werkzaamheden worden uitgevoerd onder ecologische begeleiding van een deskundige op het gebied van de levendbarende hagedis en de hazelworm.

Er wordt voorafgaande aan de werkzaamheden een ecologisch werkprotocol opgesteld overeenkomstig het projectplan en de (aanvullende) voorschriften uit dit besluit. Dit protocol moet op de werklocatie aanwezig zijn en de inhoud moet bij de betrokken werknemers bekend zijn. De activiteiten moeten aantoonbaar volgens dit protocol worden uitgevoerd via een logboek.

De door u voorgestelde maatregelen zijn in grote lijnen voldoende. Ter aanscherping heb ik hiervoor in de ontheffing aanvullende voorschriften opgenomen.

Na afronding van de (voorbereidende) werkzaamheden, welke in het voorjaar en de zomer van 2022 zullen plaatsvinden, zal het leefgebied weer worden hersteld. Netto treedt er geen permanent oppervlakteverlies op. Dit in samenspraak met het gelijktijdig herstel van het leefgebied aan de westzijde van het spoor dat onder de provinciale bevoegdheid valt. Naarmate de vegetatie in de aanwezige spoorberm zich snel zal weten te herstellen en daarmee ook het aanbod aan schuil- en foerageermogelijkheden toeneemt, kan herstel van leefgebied ook snel optreden, mogelijk al binnen een groeiseizoen. In de tussentijd worden vroegtijdig uit het werkgebied aan de noordoostzijde weggevangen dieren verplaatst naar een alternatief heenkomen in de directe omgeving (westzijde spoor) daar waar nog voldoende geschikt ongeschonden leefgebied resteert.

Desalniettemin is gebleken dat zeker verder weg van het spoor het gebied niet overall even geschikt is als leefgebied en dat daarmee zodoende het belang van de spoorzone als leefgebied niet moet worden onderschat, zeker ten aanzien van de levendbarende hagedis. Gebleken is ook dat de levendbarende hagedis plaatselijk (zeer) talrijk aanwezig is op onderhavig spoortraject, met name iets zuidelijker in de omgeving van het in 2018 gerealiseerd spoorecoduct. De in 2020 aan de noordoostzijde van het spoor in het kader van de voorgenomen spoorvernieuwingswerken waargenomen individuen, maken zeer waarschijnlijk deel uit van dezelfde populatie waartoe ook de vele honderden dieren behoren die destijds in het kader van de realisatie van het spoorecoduct in 2018 met toestemming van de ODBN zijn weggevangen (en elders in de omgeving weer zijn uitgezet).

Voorgenoemd belang van de spoorzone is ook reden dat ter zorgvuldig handelen en ter voorkoming van mogelijk cumulatie van effecten aan beide zijden van het spoor, door u aanvullende maatregelen worden genomen. Enerzijds betreft dit optimalisatie van de onder het spoor liggende faunatunnels welke voor de dieren van belang zijn voor de uitwisseling. Als extra voorschrift (voorschrift w in dit besluit) dient hierbij ook te worden voorzien in tijdige optimalisatie van deze tunnels die kennelijk in functionele zin enkele gebreken vertonen. Hierdoor zijn de uitwisselingsmogelijkheden van dieren en tussen leefgebieden aan zowel de west- als oostzijde van het spoor ook tijdens de (voorbereidende) werkzaamheden gewaarborgd. Er wordt hierbij zorg voor gedragen dat de openingen van de tunnels

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum
19 augustus 2021

Onze referentie
Aanvraagnummer
5190025423374

Kenmerk
WNB/2021/014.toek

zich buiten het werkgebied bevinden, daar wordt met het plaatsen van reptielenscherm door u reeds rekening mee gehouden.

Anderzijds zal er, ter plaatse van en na afronding van de werkzaamheden in het voormalig werkgebied aan de noordoostzijde van het spoor, ecologische monitoring plaatsvinden gericht op het herstel van het oorspronkelijk leefgebied. In het kader van de door de ODBN oorspronkelijk afgegeven en recent verlengde ontheffing, loopt er vanuit ditzelfde doel reeds een monitoringsonderzoek gericht op het gebiedsdeel aan de westzijde van het spoor. In het kader van efficiëntie wordt er idealiter hiertussen zoveel mogelijk afstemming gezocht. Omdat echter een specifieke duiding van de monitoringsmethodiek ontbrak, is gemeend hiervoor middels aanvullende voorschriften in een aanscherping te voorzien (voorschriften y, z, aa, en bb in dit besluit). Het gaat hier om gangbaar onderzoek en grotendeels gestoeld op dezelfde methodiek als eerder toegepast bij het oorspronkelijk natuurwaardenonderzoek. Ook terugkoppeling van de uitkomsten van deze monitoring met het bevoegde gezag behoort daarbij tot de vereisten.

Ter zorgvuldig handelen zijn voorts meerdere aanscherpingen opgenomen, waaronder een aan te houden maaihoogte van 10 centimeter (teneinde het plangebied voor de dieren op een effectieve wijze ongeschikt te maken én ter voorkoming van (maai)slachtoffers) (voorschrift t in dit besluit), ten behoeve van het aanhouden van een zo klein mogelijk ruimtebeslag (voorschrift u in dit besluit). en het functioneel houden van het reptielenscherm (voorschrift v in dit besluit). Nadat de werkzaamheden zijn afgerond dient zo spoedig mogelijk het gebied te worden hersteld en het scherm uitsluitend hierop te worden verwijderd (voorschrift x in dit besluit).

Het is ondanks alle genomen maatregelen en aanvullende voorschriften niet mogelijk om het leefgebied van de levendbarende hagedis en de hazelworm geheel te ontzien. Dit betreft dan ook een overtreding van artikel 3.10, lid 1 sub b van de Wet natuurbescherming. Om deze reden wordt ontheffing verleend.

Hoewel met name de levendbarende hagedis landelijk gezien een kritische soort is (Rode Lijst-soort met de status 'gevoelig' en afnemende populatietrend), is de gekozen en deels aangescherpte handelswijze in combinatie met het verspreid voorkomen van de soort in de omgeving, van dien aard dat daarmee niet in een verslechtering van de huidige staat van instandhouding wordt voorzien. Dit gaat daarmee ook op voor de hazelworm wiens populatietrend landelijk gezien gunstiger is en ook, zij het in lagere aantallen, in de omgeving van het spoor aanwezig is.

De gunstige staat van instandhouding voor de levendbarende hagedis en hazelworm komt niet in gevaar, mits gewerkt wordt conform de door u voorgestelde maatregelen en volgens de overige in het besluit opgelegde voorschriften.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum
19 augustus 2021

Onze referentie
Aanvraagnummer
5190025423374

Kenmerk
WNB/2021/014.toek

Andere bevredigende oplossing

Alternatieve locatie

De werkzaamheden zijn locatiespecifiek omdat het hier onderhoudswerkzaamheden aan het spoor betreffen ten aanzien van onderdelen die aan het eind van hun technische levensduur zijn en moeten worden vervangen..

Alternatieve inrichting

Een alternatieve inrichting die beter is voor de huismus, kamsalamander, levendbarende hagedis en hazelworm is volgens u niet mogelijk.

Uitvoering van het werk brengt met zich mee dat de impact op de huismus voor wat betreft de functionaliteit van de voortplantingsplaats en rustplaats, minimaal en tijdelijk van aard is.

Vanaf de werkterreinen moet met een spoorkraan de wisseldelen gelegd worden. De werkterreinen dienen daarom direct naast de te vervangen wissels aanwezig zijn om wissels te kunnen vervangen. Om een dergelijke spoorkraan te kunnen plaatsen moet deze stevig staan op een oppervlak welke voldoende breed is. Om aan deze eisen te kunnen voldoen is er geen andere mogelijkheid dan de spoorsloot tijdelijk te dempen. Overigens wordt aan de westzijde van het spoor op ditzelfde traject ook in een werkterrein voorzien, dit is echter geen actueel leefgebied van de kamsalamander gebleken. Aan beide zijden van het spoor zijn zodoende werkterreinen nodig.

Het leefgebied van de levendbarende hagedis en hazelworm kan niet ontzien worden als gevolg van de benodigde (graaf)werkzaamheden die (mede) verband houden met te saneren leidingen en in te graven kabels. Hoewel ook voor de voorgenomen werkzaamheden in het leefgebied van de levendbarende hagedis en de hazelworm ruimte voor een werkterrein benodigd is, is ervoor gekozen hiervoor het oorspronkelijk werkgebied aan de westzijde van het spoor te benutten. Dit specifieke werkterrein heeft relatie met een ten zuiden van het plangebied door ProRail in opdracht van de provincie Noord-Brabant in 2018 gerealiseerd spoorecoduct en wordt langer in stand gehouden ten behoeve van de geplande spoorwerkzaamheden. Dit terrein is reeds volledig uitgerasterd en hierbinnen aanwezige dieren zijn reeds verplaatst onder de werking van een door de Omgevingsdienst Brabant Noord (ODBN) verleende (en onlangs verlengde) ontheffing. Er dient hiervoor geen aanvullend leefgebied van de beide soorten te worden opgeofferd.

Alternatieve werkwijze en planning

De huismus kan gedurende de werkzaamheden uitwijken naar alternatieve locaties in de omgeving.

De geplande werkzaamheden zijn grootschalig met de nodige voorbereidingen in een waardevol gebied. Door het inzetten van het ecologisch werkprotocol tijdens de aanbesteding is ingezet op het realiseren van een uitvoeringswijze die de aanwezige natuurwaarden zoveel mogelijk ontziet en de uitvoerder ruimte biedt met inachtneming van het werkprotocol het werk te plannen en uit te voeren.

Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland

Datum
19 augustus 2021

Onze referentie
Aanvraagnummer
5190025423374

Kenmerk
WNB/2021/014.toek

De maatregelen die beschreven zijn in dit ecologisch werkprotocol zijn gericht op het weren van kwetsbare beschermde dieren in het gebied (kamsalamanders, levendbarende hagedissen en hazelwormen) ten tijde van de werkzaamheden en het uitvoeren van de werkzaamheden in de minst kwetsbare periode voor de betreffende soorten.

Ook wordt verder een zorgvuldige werkwijze betracht. Zo wordt met de uitvoer onder meer rekening gehouden met de kwetsbare voortplantingsperiode van de kamsalamander door ruim op voorhand het werkgebied met amfibieënscherm af te zetten. Eventueel aanwezige dieren worden tijdig weggevangen. Voor de weggevangen dieren zijn reeds alternatieven aanwezig in de directe omgeving van het spoor. Ook wordt verder een zorgvuldige werkwijze betracht door de wijze van demping van de spoorvloot in combinatie met het beoogd herstel van de spoorvloot en spoorberm na afloop van de spoorwerkzaamheden.

Ook met de kwetsbare perioden van de levendbarende hagedis en de hazelworm wordt rekening gehouden door op voorhand dieren actief weg te vangen nadat het werkgebied is afgeschermd. Voor de weggevangen dieren zijn reeds alternatieven aanwezig in de directe omgeving van het spoor. Een zorgvuldige werkwijze wordt nageleefd, onder andere door optimalisatie van de werking van aanwezige faunatunnels onder het spoor alsook het beoogd herstel van de spoorberm na afloop van de werkzaamheden.

Ten aanzien van het beoogd herstel van de spoorvloot en spoorberm is ook in ecologische monitoring voorzien. Dit alles onder begeleiding van (een) ecologisch deskundige(n) op het gebied van de kamsalamander, levendbarende hagedis en de hazelworm.

Ter zorgvuldig handelen en om zo ook meer inzicht te verkrijgen in het herstel van het leefgebied van de kamsalamander, levendbarende hagedis en hazelworm na afloop van de spoorwerkzaamheden, zijn voorts enkele aanvullende voorschriften in het besluit opgenomen. Deze aanvullende voorschriften zullen ook deel uitmaken van het genoemde ecologisch werkprotocol. Onderdeel van deze aanvullende voorschriften is het voeren van ecologische monitoring naar het herstel van de nieuw aangelegde spoorvloot. Zo nodig kan zo ook worden bijgestuurd. Terugkoppeling van de uitkomsten van deze monitoring met het bevoegde gezag behoort daarbij ook tot de vereisten. Doordat ten aanzien van de aanleg van de nieuwe spoorvloot voor een dieper slootprofiel is gekozen in combinatie met een flauwer en grilliger noordoever, mag in beginsel worden aangenomen dat deze op termijn een duurzame component van het leefgebied van de kamsalamander zal weten te vormen ten opzichte van de oorspronkelijke spoorvloot. Deze viel ook regelmatig droog met als gevolg dat de voortplanting van de kamsalamander mislukte.

Verder wordt ook voorzien in optimalisatie van de werking van aanwezige faunatunnels onder het spoor alsook het beoogd herstel van de spoorberm na afloop van de werkzaamheden. Ten aanzien van dit laatste zal ook ecologische monitoring

plaatsvinden. Dit alles onder begeleiding van een ecologisch deskundige op het gebied van de levendbarende hagedis en de hazelworm. Verder aanpassingen van de werkwijze zullen geen verbetering voor deze soorten opleveren.

Door de gekozen inrichting, werkwijze en de planning (buiten de kwetsbare perioden) wordt schade aan de huismus, kamsalamander, hazelworm en levendbarende hagedis zoveel mogelijk voorkomen. Hiermee is voldoende aangetoond dat geen andere bevredigende oplossing voorhanden is.

**Rijksdienst voor
Ondernemend Nederland**

Datum
19 augustus 2021

Onze referentie
Aanvraagnummer
5190025423374

Kenmerk
WNB/2021/014.toek

Belang

U heeft ontheffing van verbodsbepalingen aangevraagd op grond van de belangen 'volksgezondheid of de openbare veiligheid' genoemd in artikel 3.3, lid 4, sub b van de Wet natuurbescherming, en het belang 'de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten' genoemd in de artikelen 3.8, lid 5, sub b en 3.10, lid 2 van de Wet natuurbescherming.

Het spoor, inclusief spoorelementen als spoorbeveiliging, bermen, sloten en schermen dienen regelmatig onderhouden te worden. De wissels zijn aan het eind van hun technische levensduur en dienen vervangen te worden om storingen en ongevallen te voorkomen.

Gelet op het voorgaande ben ik van oordeel dat de belangen 'de volksgezondheid of openbare veiligheid' en 'de volksgezondheid, de openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en met inbegrip van voor het milieu wezenlijke gunstige effecten' voldoende zijn om de negatieve effecten op de huismus, kamsalamander, levendbarende hagedis en hazelworm die als gevolg van de uitvoering van het project zullen optreden, te rechtvaardigen.